

NLA, SAF og Boby

Strategisk planprogram Holmen og Østre Havn arbeid med stedsanalysen mm

Stavanger
kommune

Agenda

Arkitekturpolitikk og stedsanalyser i kommuneplanarbeidet

v/ Ubbo Busboom, Stavanger kommune

Stedsanalyse

Else Dybkjær og Kristin von der Lippe, Stavanger kommune

Strategisk planprogram - Holmen og Østre havn

v/Simon Tamminga og Ida Andreassen, Stavanger kommune

Stavanger
kommune

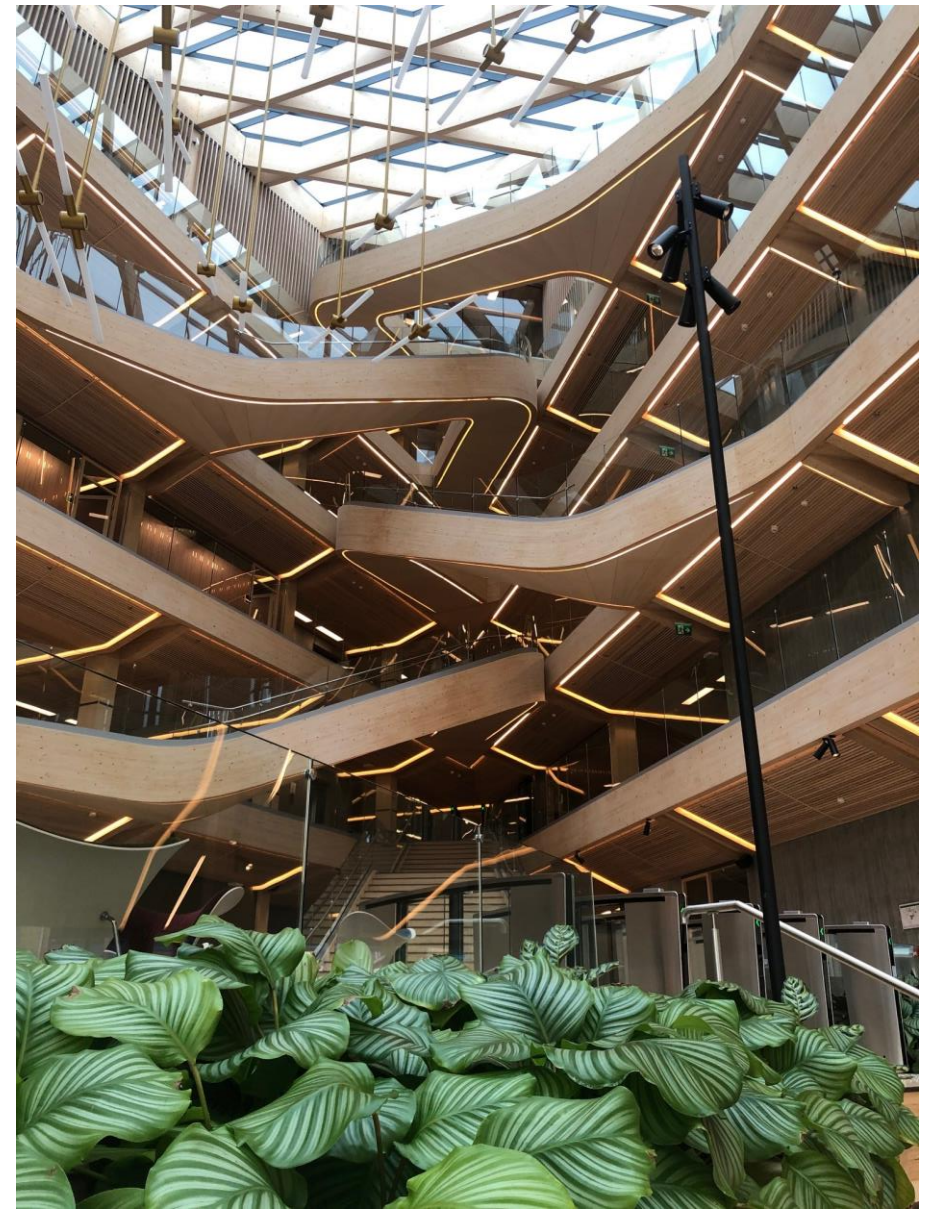
Arkitekturpolitikk og stedsanalyser i kommuneplanarbeidet

Stavanger
kommune

Stygt eller pent?
Hvem skal
bestemme det?
Og på hvilke
forutsetninger?

Noen grunner til at vi trenger en arkitekturpolitikk:

- Bidra til å oppnå samfunnsmålene
- **Øke byens attraktivitet**
- Styrke identitet og tilhørighet
- Lykkes med fortettingen
- Skape bymessige sammenhenger
- **Etablere et bredt kunnskapsgrunnlag**
- Strukturere kunnskapen og dele denne
- Mest mulig opplyste valg før vedtak
- Større grad av forutsigbarhet
- **Få en mer differensiert debatt om arkitektur**
- Skape varige kvaliteter

Arkitekturpolitikken skal...

... bidra til å **operasjonalisere** og gjøre kjent **kommunens forventninger til kvaliteter og egenskaper** i arkitektur og byforming innenfor Stavanger kommune.

... bidra til en **økt bevissthet om betydningen av arkitektur** og beskrive dens rolle for samfunnsutviklingen.

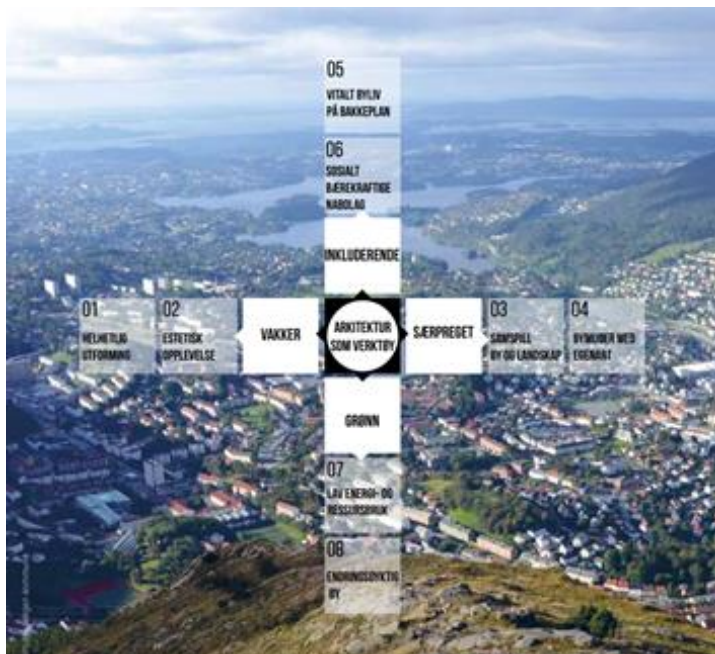
... omfatte alle de **menneskebygde omgivelsene i Stavanger kommune**. Det vil si at både bygg, installasjoner, uterom og byrom, og terreng- og landskapsbearbeiding er elementer som inngår.

... ha betydning på ulike **skalanivåer**, alt fra hvordan byen møter landskapet, til struktur, innhold og karakter av de enkelte byområdene og ned til de utformingen av de konkrete nærmiljøene, i bebyggelse og uterom.

...bidra til å **skape sammenhenger mellom de ulike skalanivåene**.

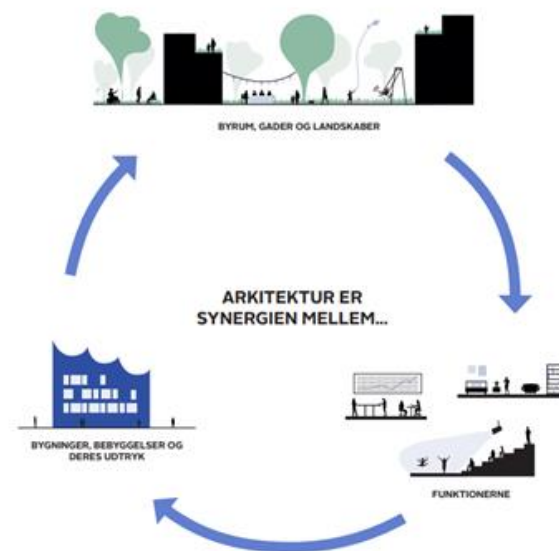
...

BERGEN

ÅLBORG

	STADEN	RUMMET	HUSET/PLATSEN
FUNKTION	Arkitekten ska tillföra värden till alla människor i Malmö	Arkitekten ska främja livet i stadens rum	Arkitekten ska vara inbjudande och tillgänglig
FORM	Arkitekten ska stärka Malmö:s särart	Arkitekten ska gestaltas i relation till sin omgivning	Arkitekten ska ge sinnliga upplevelser
FRAMTID	Arkitekten ska bidra till Malmö:s miljömässiga hållbarhet	Arkitekten ska kunna utvecklas över tid	Arkitekten ska åldras med skönhet och värdighet

MALMØ

BY – STED - HUS

Som et grep for å formidle utfordringer og muligheter innenfor de ulike skalanivåene, har vi valgt å behandle arkitektur og byforming innenfor tre ulike skalanivåer. Disse nivåene kaller vi for **Byen, Stedet og Huset**.

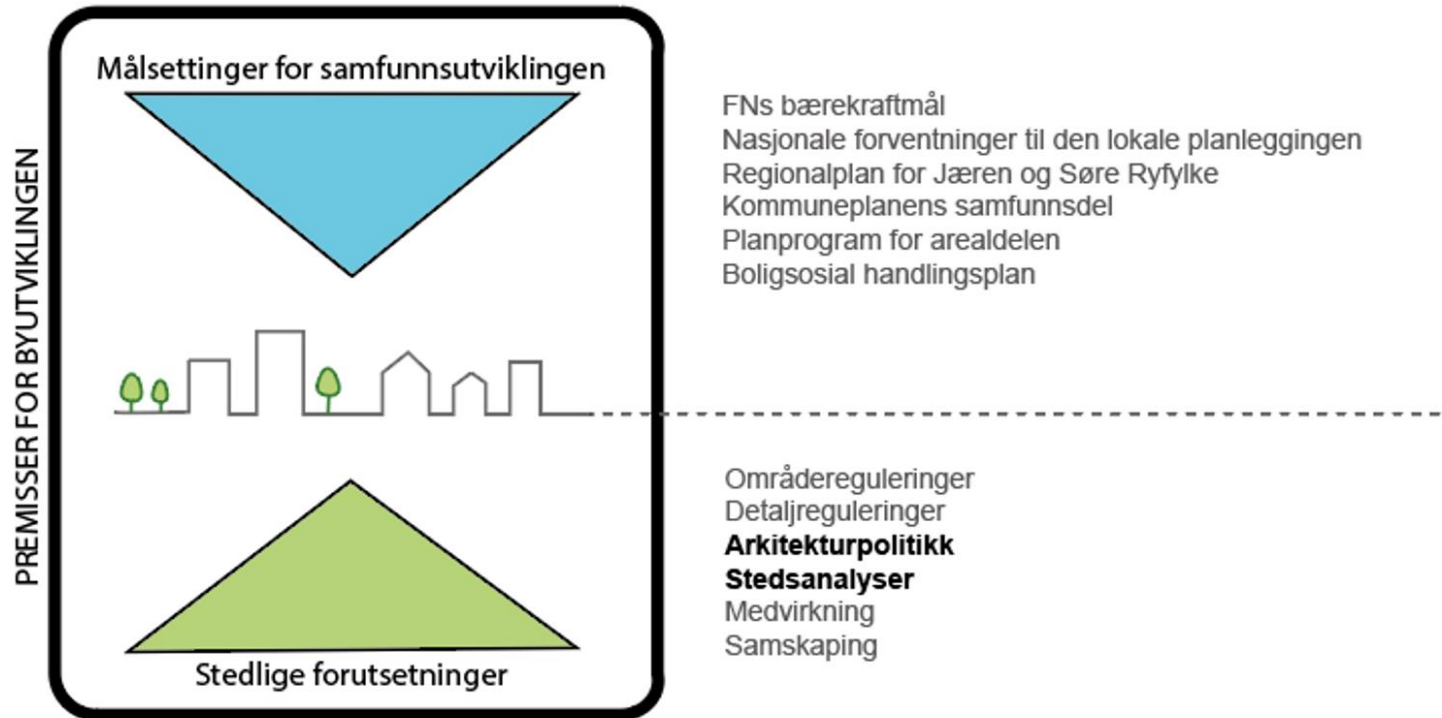
BY – STED - HUS

- Arkitektur og byforming følges opp på alle skalanivåer.
- Mye er gjort, bare vi stiller de riktige spørsmålene på riktig tidspunkt!
- De arkitektoniske temaene er som en rød tråd, fra overordnet plannivå og til spaden settes i jorden. Holde kontinuiteten i diskusjonen fra A til Å.
- Anbefalingsdokumentene i **stedsanalysene blir et nøkkelverktøy** for å forene samfunns mål og arkitekturpolitikken.
- Forankre arkitekturen i oppnåelsen av samfunnsmålene:
  - Sosialt og boligsosialt
  - Attraktivitet, identitet og tilhørighet
  - Estetikk
  - Miljømessig bærekraft

Noen stikkord for videre oppfølging:

- Legge grunnlaget for en sammenhengende fortelling om arkitektur gjennom hele planforløpet.
- **God arkitektur forutsetter en god situasjon og at de riktige grep er tatt på et tidlig stadium i utviklingen av et område.** Planleggingen av huset starter allerede på kommuneplannivå.
- Beslutninger om arkitektur skal i størst mulig grad bygge på et opplyst og saklig grunnlag.
- Funksjonelle, romlige og estetiske egenskaper ved arkitekturen kan beskrives og vurderes etter kriterier som det er en relativt stor grad av konsensus om.
- Hvilke bebyggelses- og bygningsstrukturer som legges til grunn har betydning for i hvordan vi lykkes med å få til god arkitektur og byforming. Det finnes kunnskap og forskning om dette.
- Differensiering av ambisjonsnivået for arkitektur og byforming.
- Setter arkitekturpolitikken krav til større kommunal involvering i byutviklingen?

Premisser for byutviklingen:

Arkitekturpolitikk og stedsanalyser henger sammen

Stavanger
kommune

6.1 Stedsforming

6.1.1 Innledende stedsanalyse

Kommunene har ansvar for at det lages en innledende stedsanalyse med anbefalingskart for reguleringsplaner i by- og tettstedsområder.

Regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke 2050

Analysen skal...

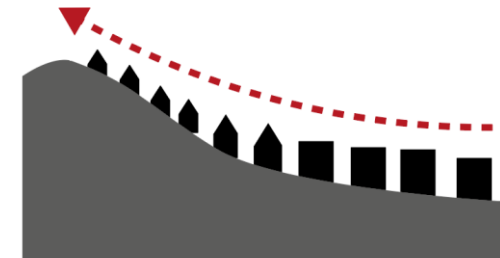
... være en overordnet og konsentrert avklaring av **sammenhengen mellom et prosjekt og omgivelsene.**

... **synligjøre stedets situasjon og muligheter**, og bidra til at nye prosjekter **tar hensyn til** og utvikler stedets potensial.

... inngå i en dialog mellom kommune og tiltakshaver tidlig i prosessen, og skal **bidra til tidlige og tydelige signaler.**

Kulturmiljø skal hensyntas og tilpasses

Utbyggingen skal følge natruladskapet

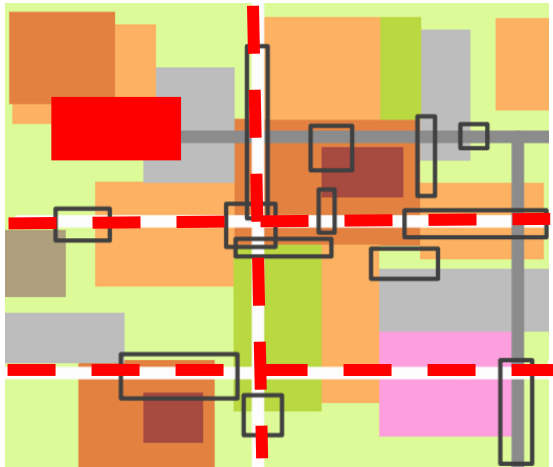

Sikt fra sentrum til viktige identitetsmerkører skal ivaretas

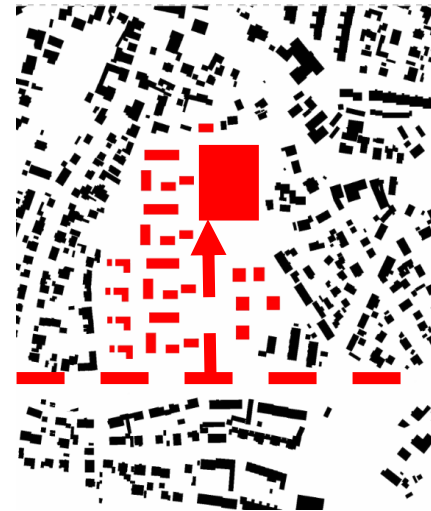

Intensjon

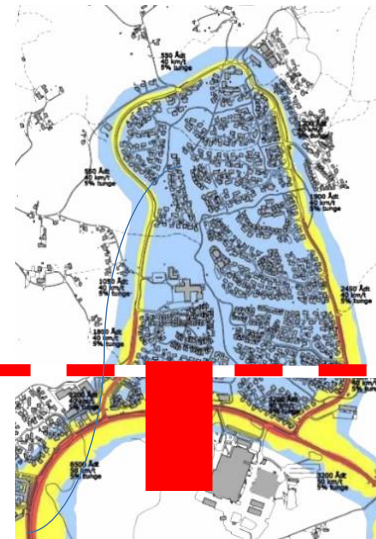
ANALYSE

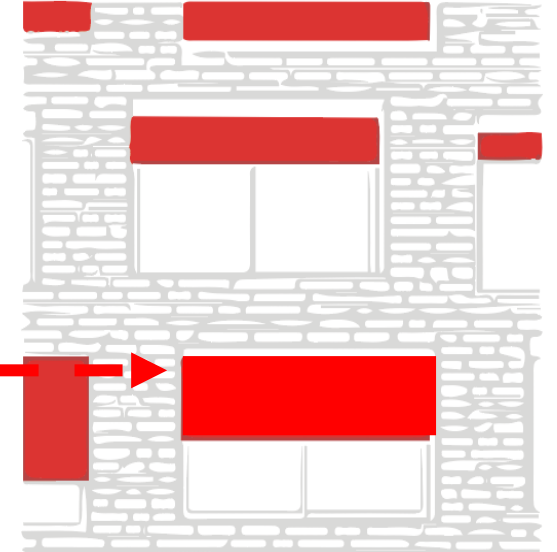
ANBEFALINGSKAPITEL
ANBEFALINGSKART

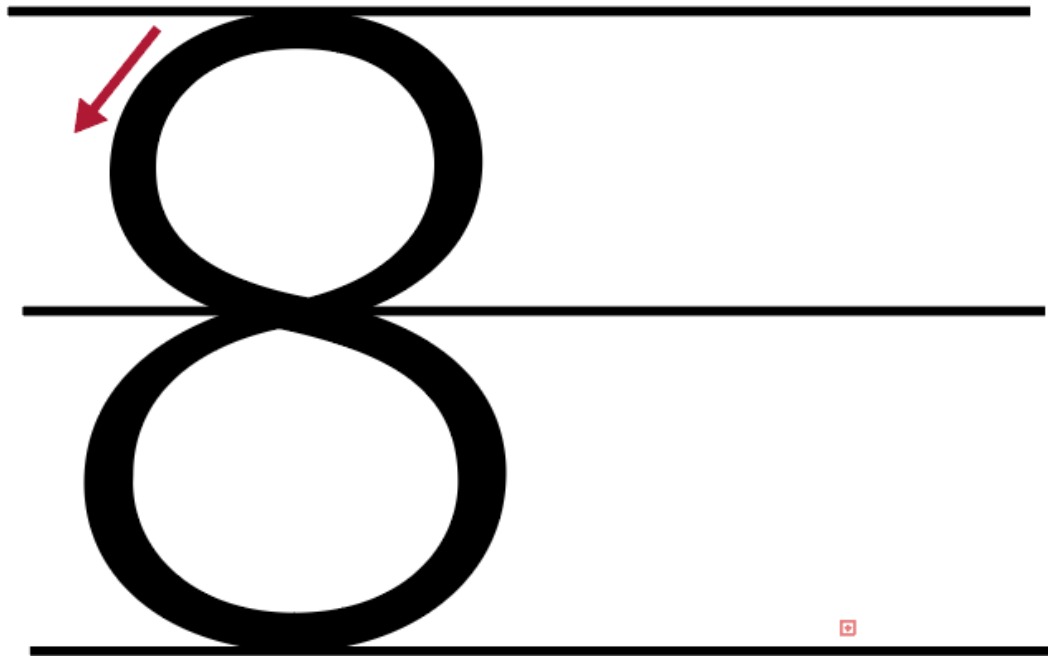

PLANPROSESS / PLAN

BYGGESAK

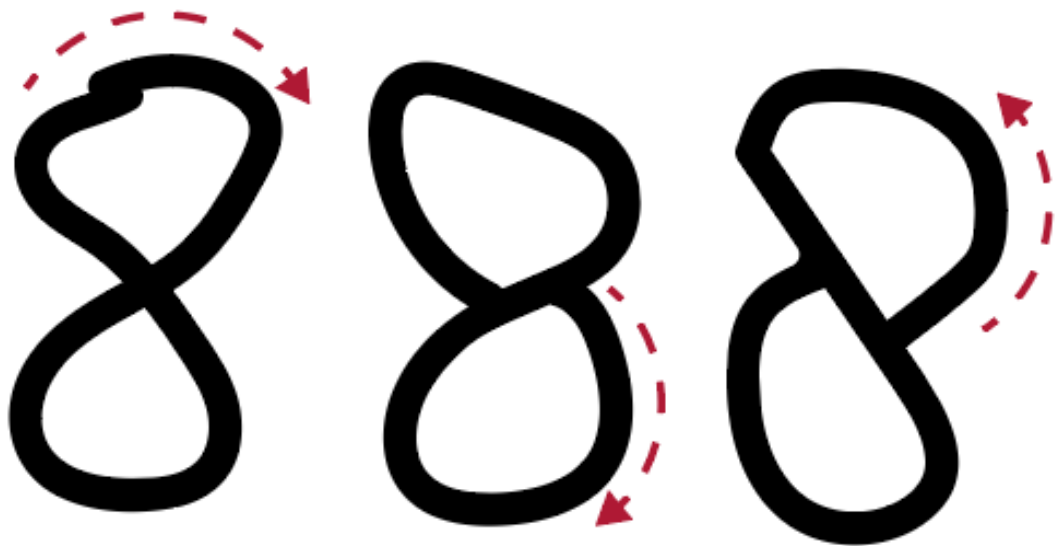

Veileder

Stavanger
kommune

Begrepsapparat

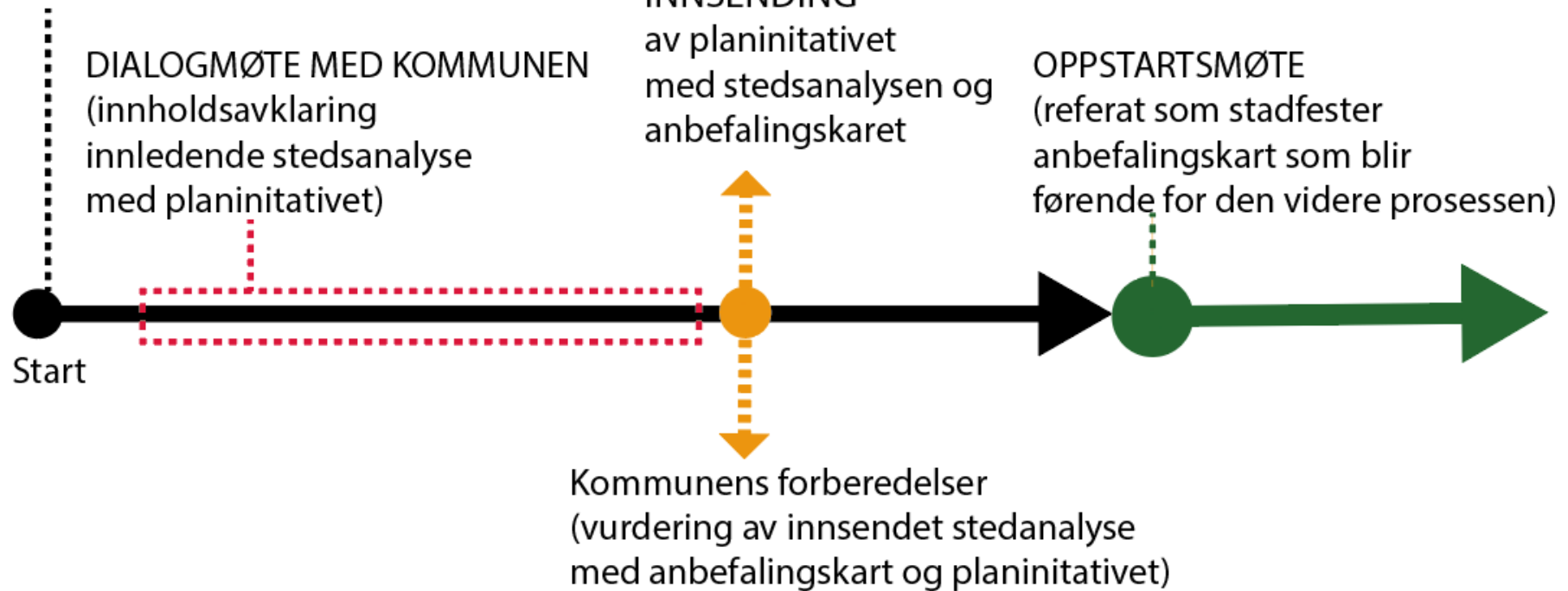

Eksempelsamling

Stavanger
kommune

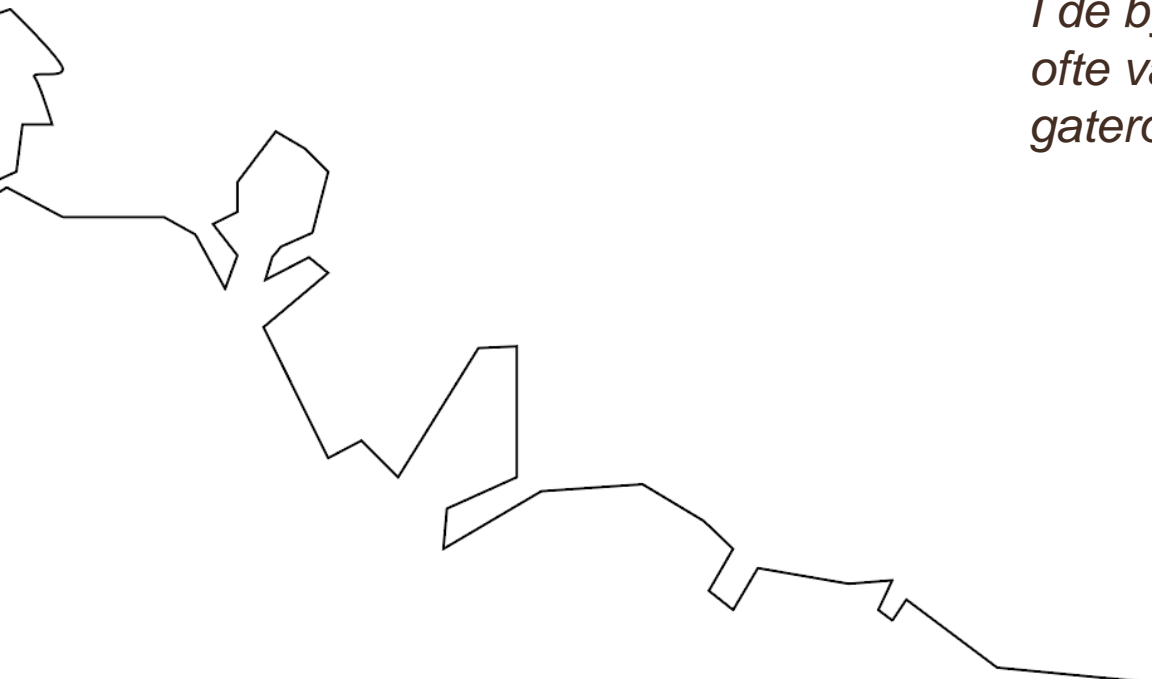
VEILEDNING FRA KOMMUNEN

Kapittelinnndeling

- 1.Oversikt
- 2.Planstatus/Føringer
- 3.Landskap og miljø
- 4.Historisk utvikling og kulturmiljø
- 5.Bebyggelse og byrom
- 6.Mobilitet
- 7.Bo- og bymiljøutfordringer
- 8.Flerfunksjonell bydel
- 9.Anbefaling

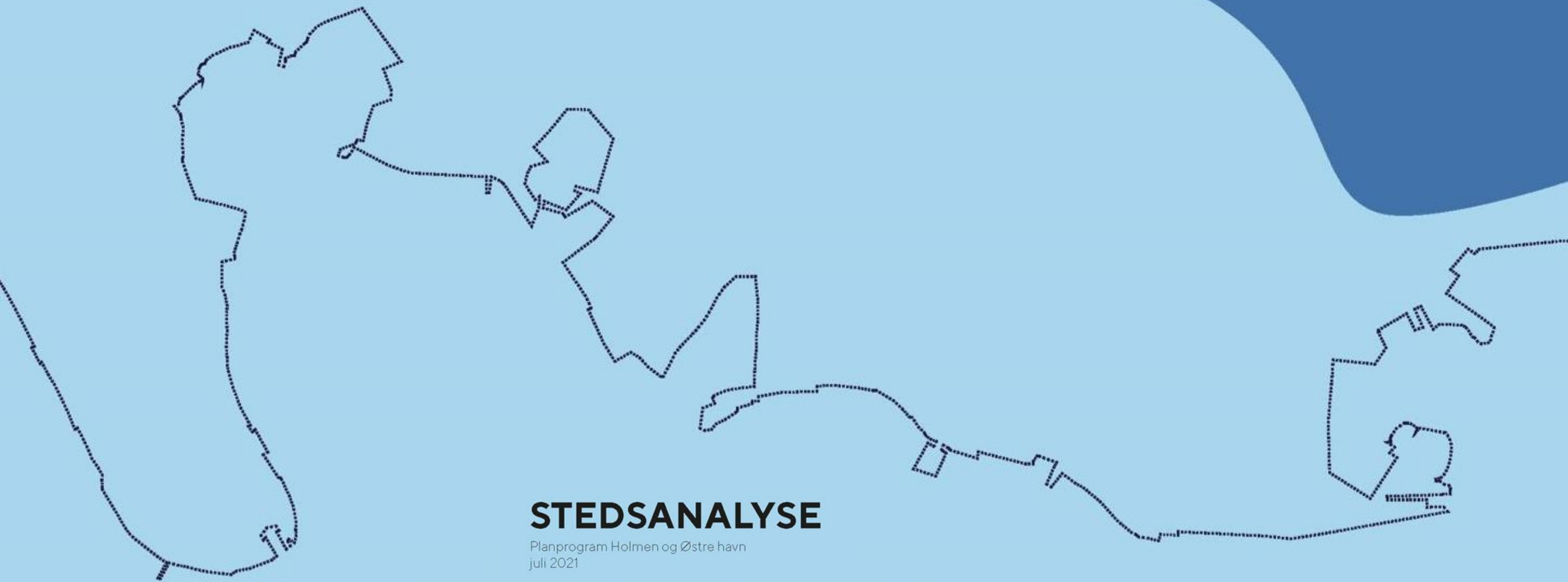
"Stedsanalyse er en **systematisering av kunnskap** for å forstå stedets historie, situasjon og framtidsmuligheter."

*Et bygg alene, er ikke nok for å skape god arkitektur.
Det er først når det oppstår en meningsfull og
funksjonell sammenheng mellom bygg og omgivelser
at god arkitektur oppstår.
I de bymessige områder vil opplevelsen av arkitektur
ofte være et samlet resultat av bebyggelse, byrom,
gaterom, plasser, uterom og friområder.*

Stavanger
kommune

STEDSANALYSE

Planprogram Holmen og Østre havn
juli 2021

Bakgrunn

Innhold

Innledning	5
Del 1: Historisk utvikling	11
Del 2: Føringer og definisjoner	19
Del 3: Kartlegging og analyse	35
Landskapsbilde og miljø	36
Historisk utvikling og kulturmiljø	42
Bebyggelse og byrom	50
Mobilitet	66
Bo- og bymiljø	70
Flerfunksjonell bybruk	74
Del 4: Anbefalinger	79
Anbefalingskart	80
Prinsipper	82
Byens formingselementer	88
Kilder og rettigheter	91

1882

1917

1937

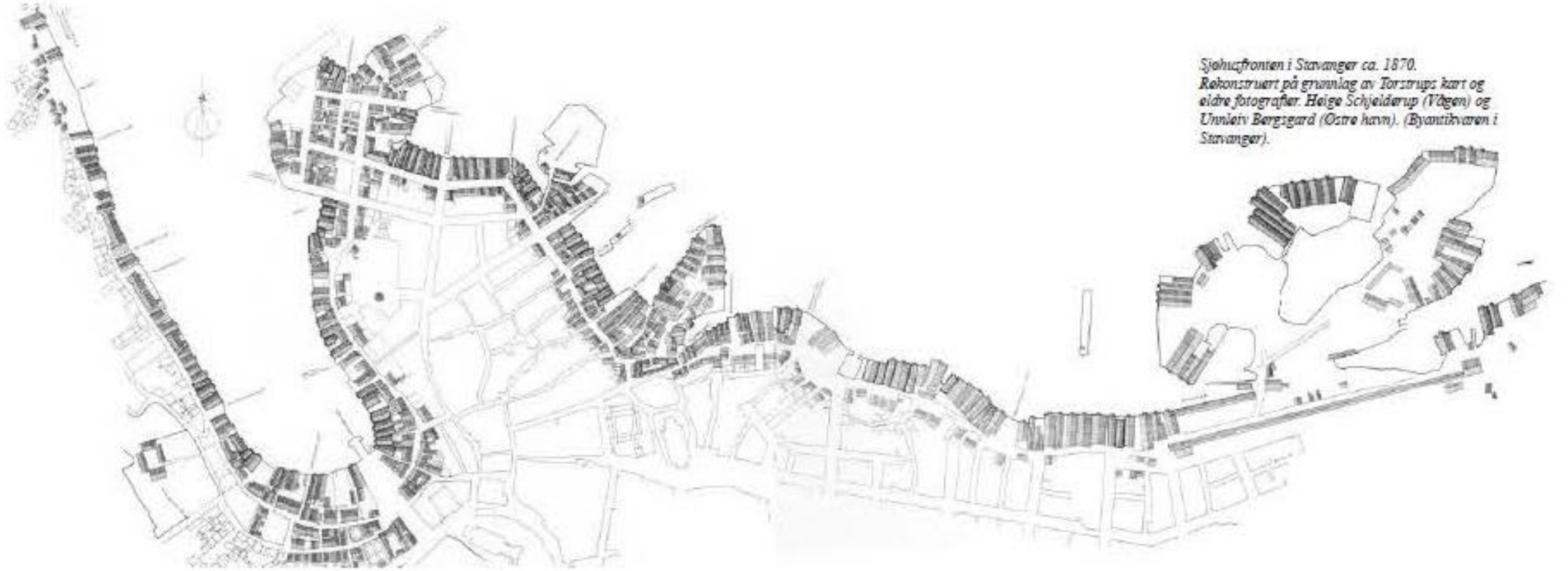
1973

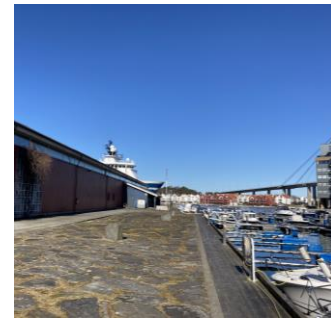
2000

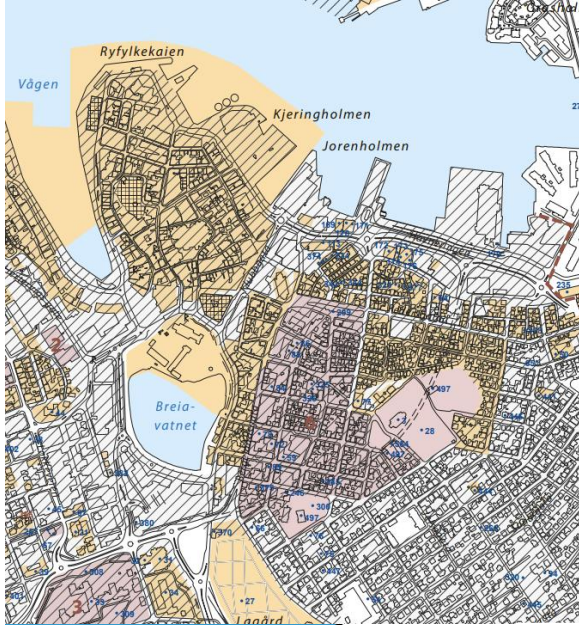

2021

*Sjøhusfronten i Stavanger ca. 1870.
Rekonstruert på grunnlag av Torstrups kart og
eldre fotografier. Heige Schjelderup (Vågen) og
Unnløv Bergsgård (Østre havn). (Byantikvaren i
Stavanger).*

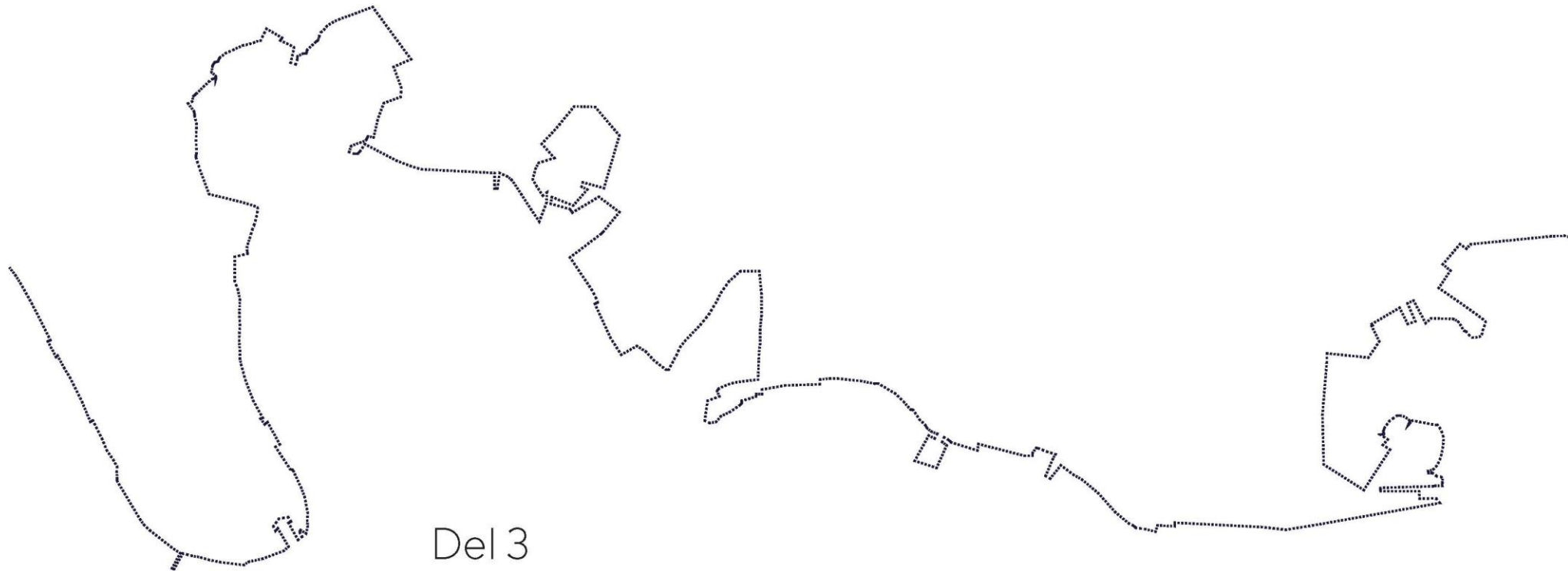

Føringer og definisjoner

- Kommunedelplan for sentrum (KDPS)
- Byromstrategi for sentrum
- Kommunedelplan for kulturminner
- Plan 2222 med tilhørende idékatalog
- Diverse detaljerte føringer

- Definisjoner

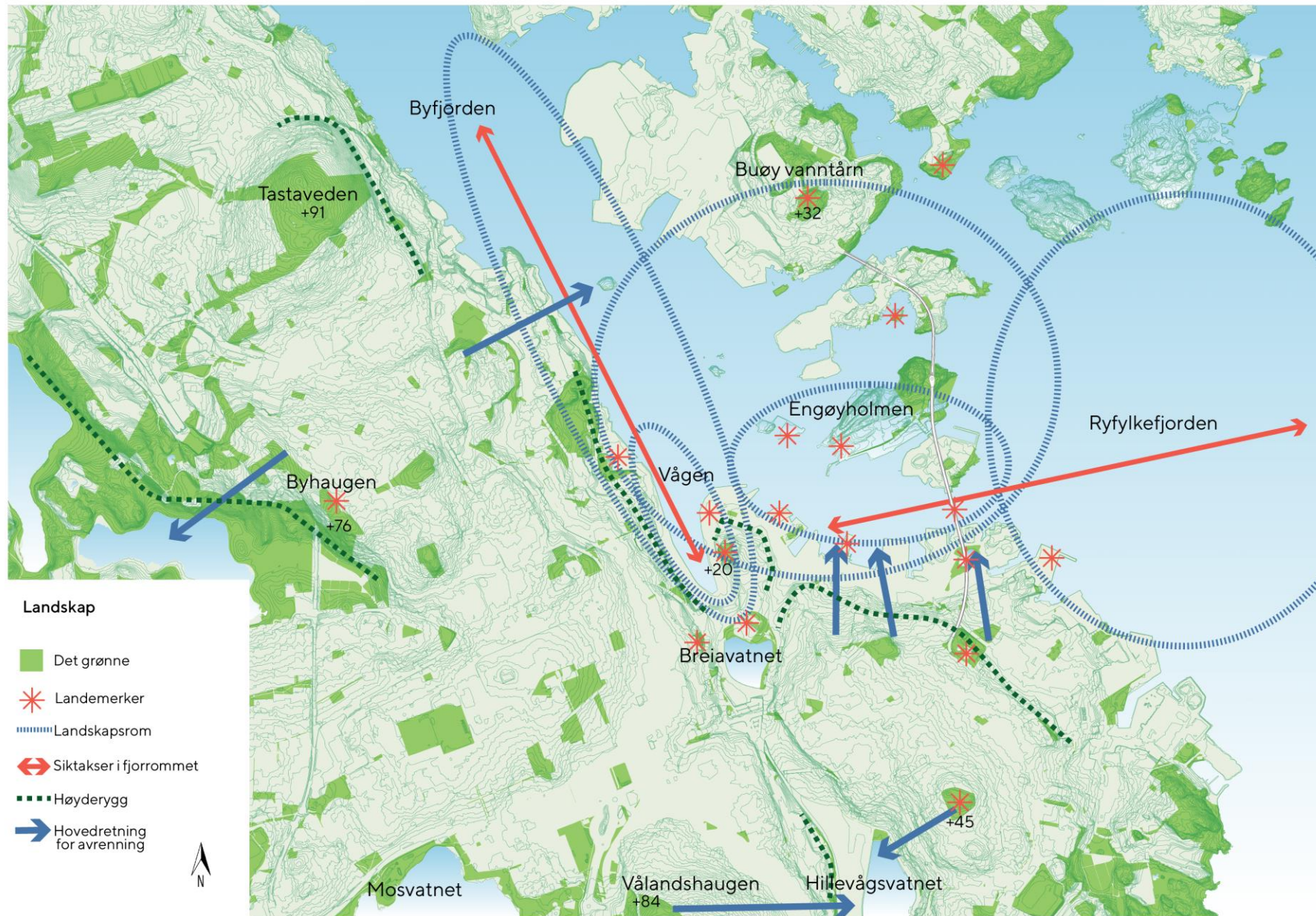

Del 3 KARTLEGGING OG ANALYSE

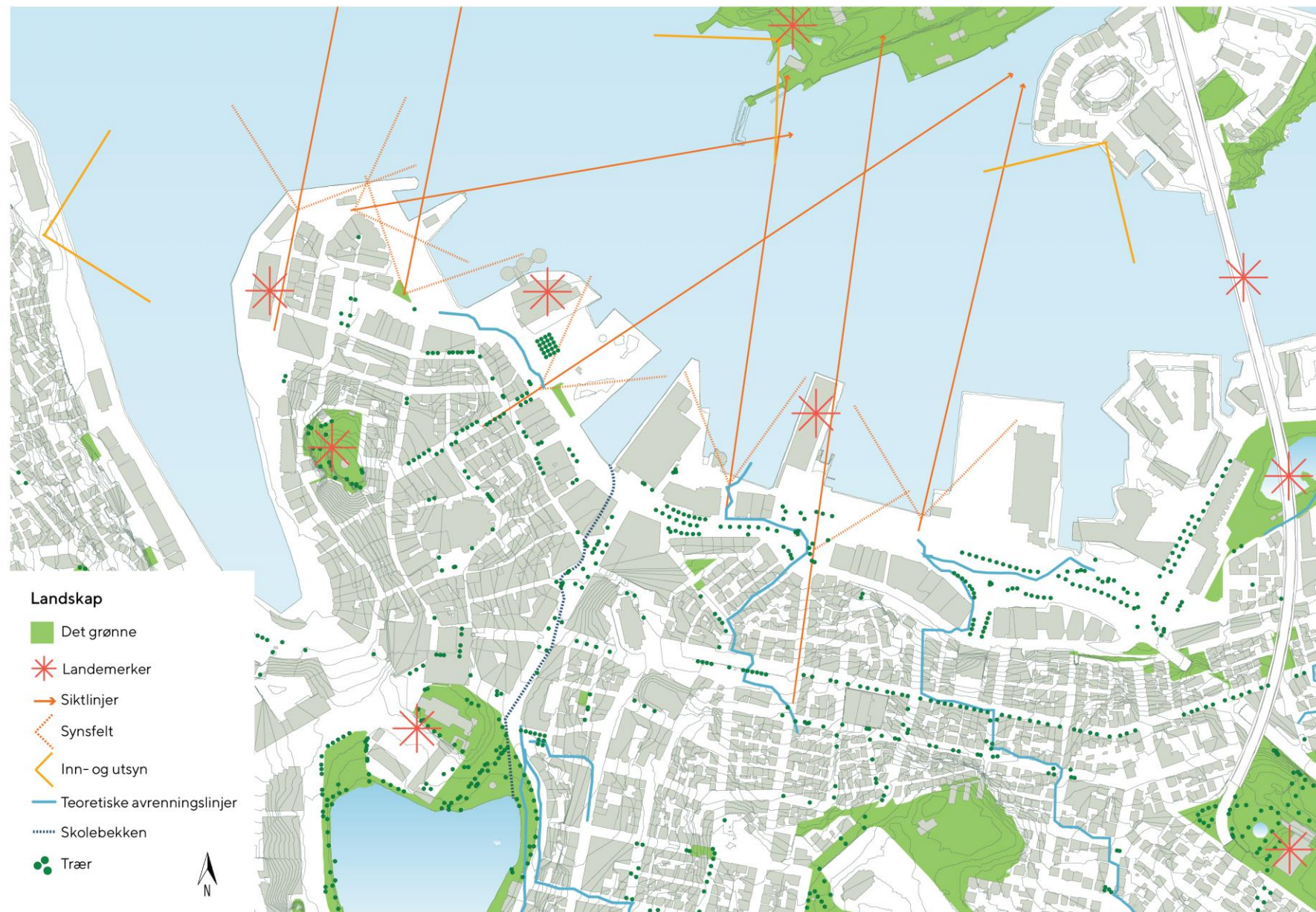
Planområdets fysiske strukturer og innhold kartlegges i dette kapittelet iht. temaer fra Regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke.

Hvert tema analyses og funn oppsummeres som grunnlag for del 4, anbefalingskart.

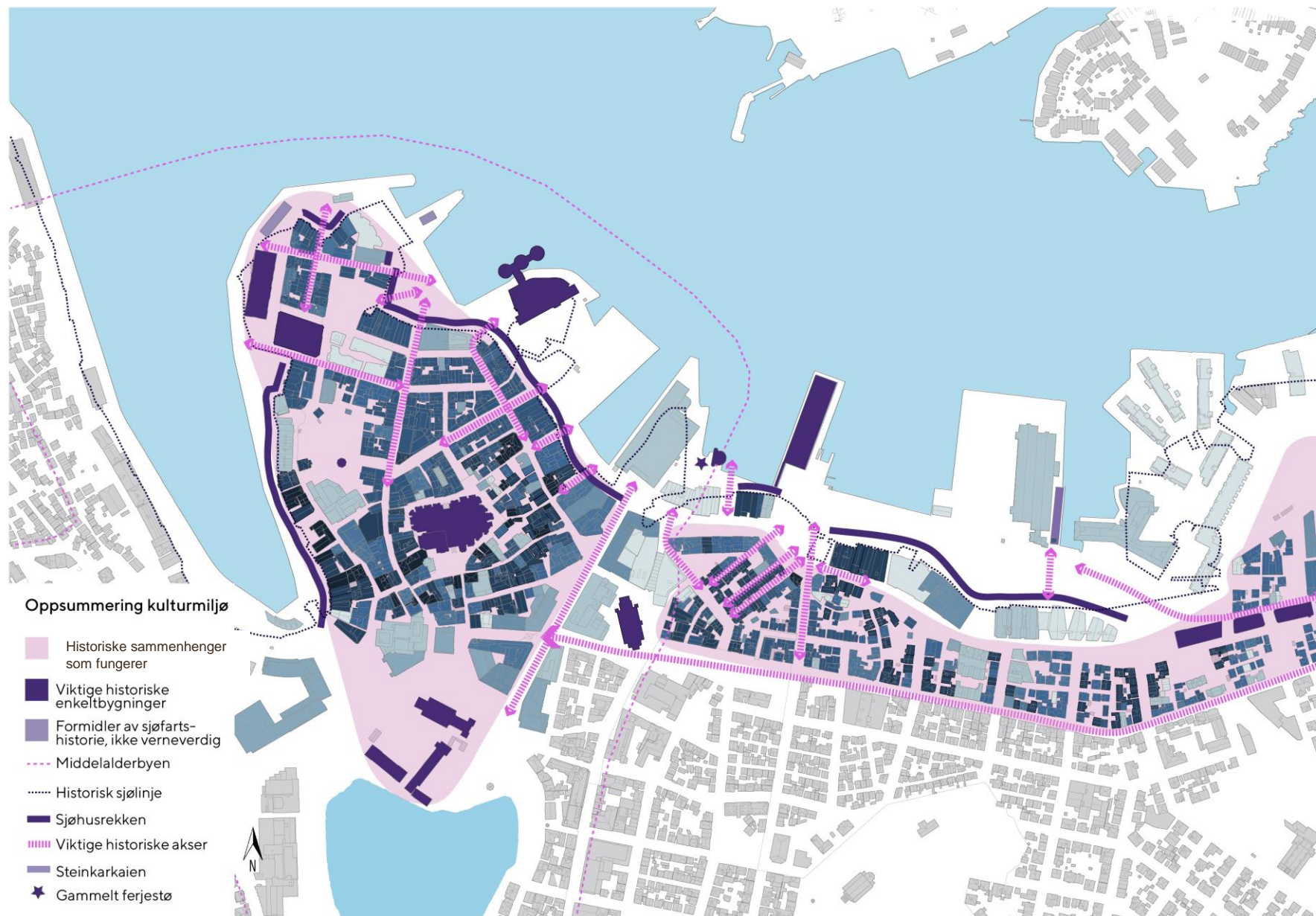
Stedsanalyse
Holmen og Østre havn

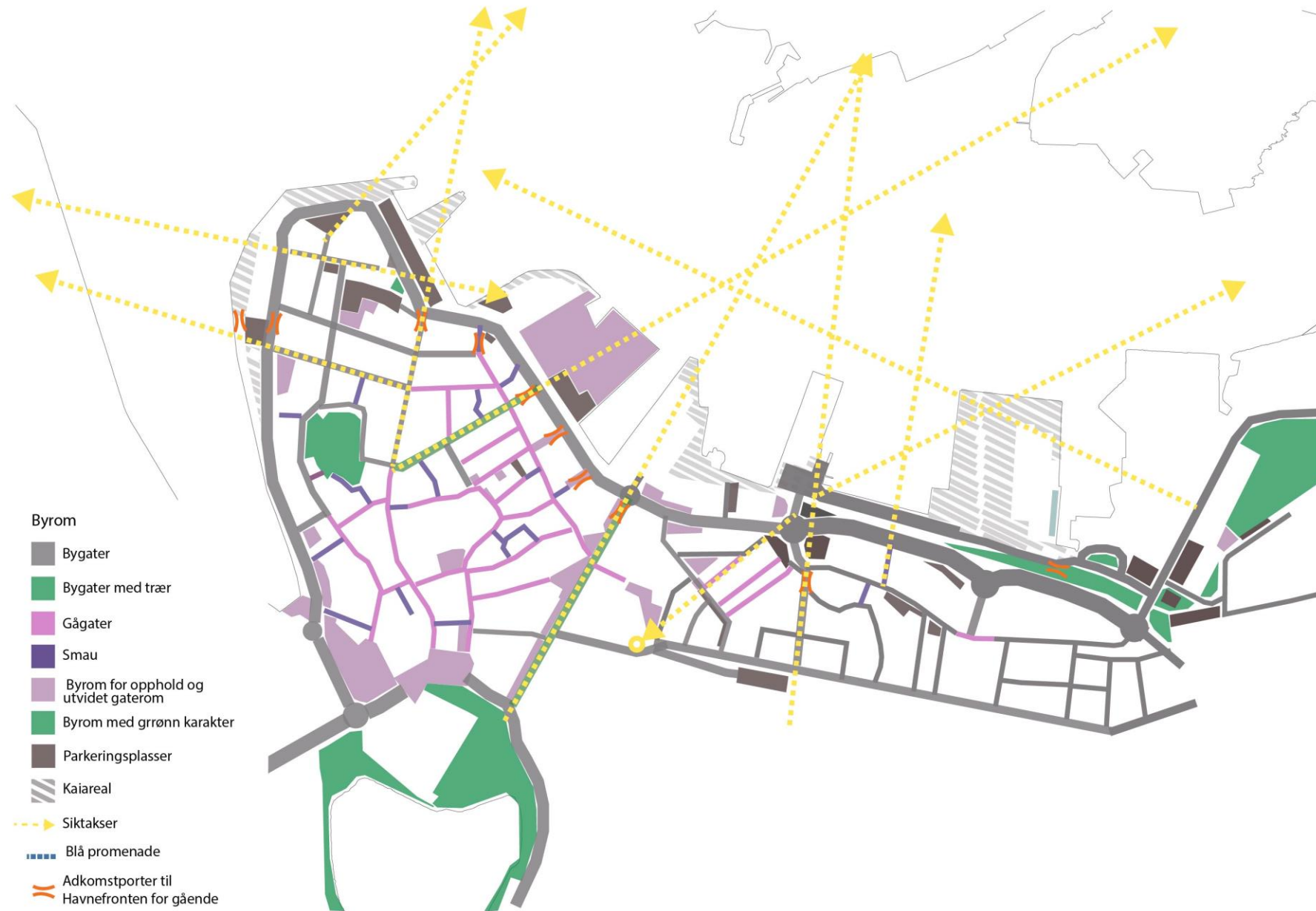

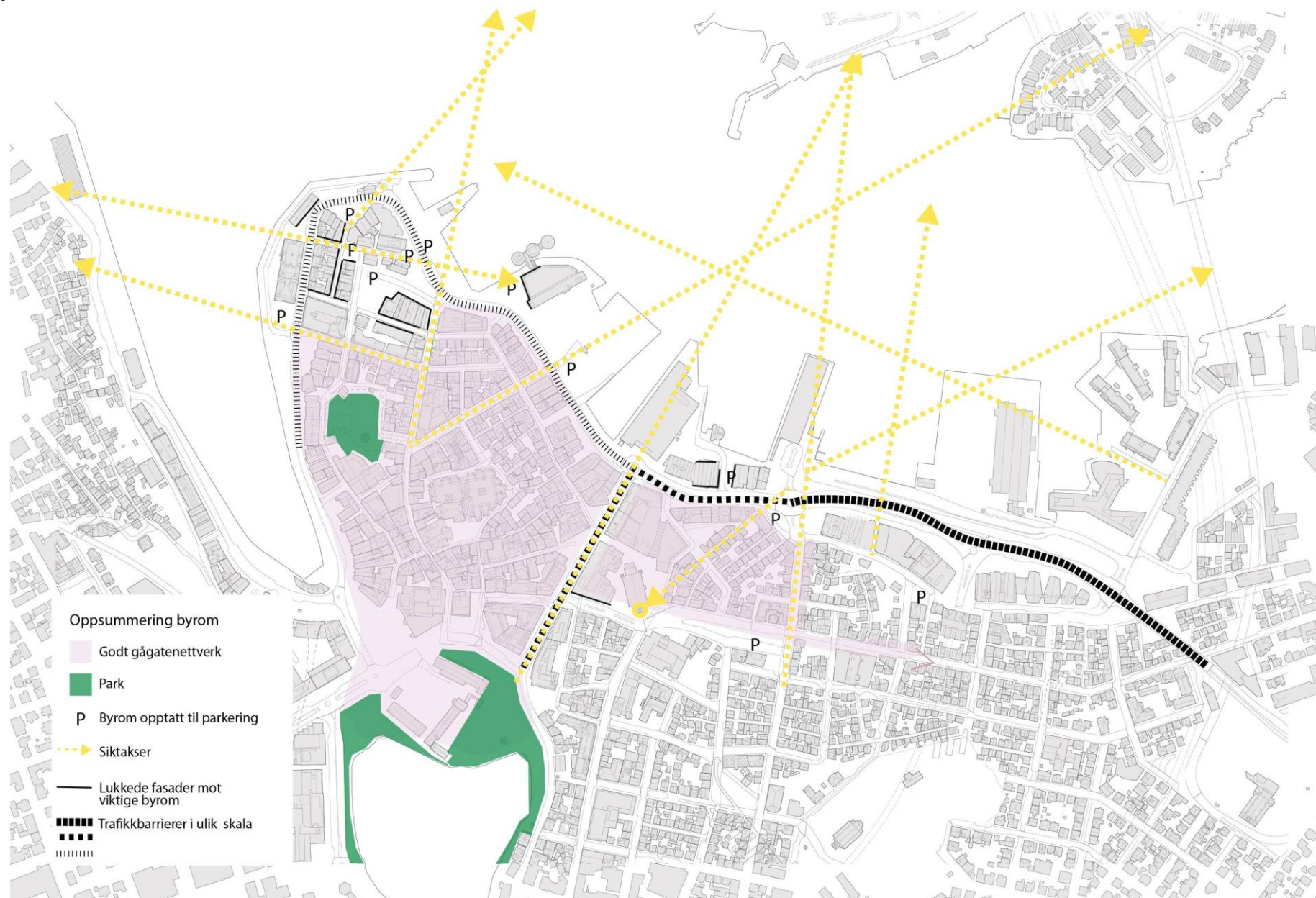

Flerfunksjonell bybruk

Byrom handel

Byrom rekreasjon

Byrom kultur

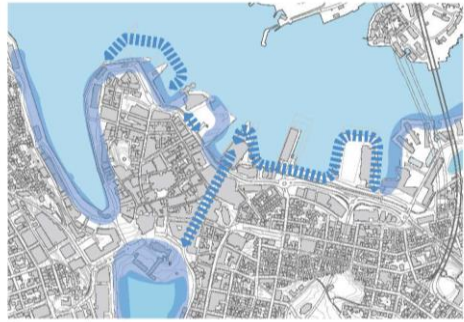
Byrom turisme

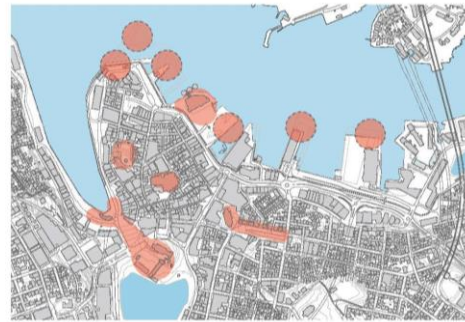
Byrom bolig

Byrom handel

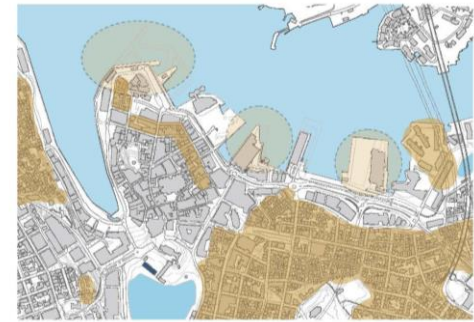
Byrom rekreasjon

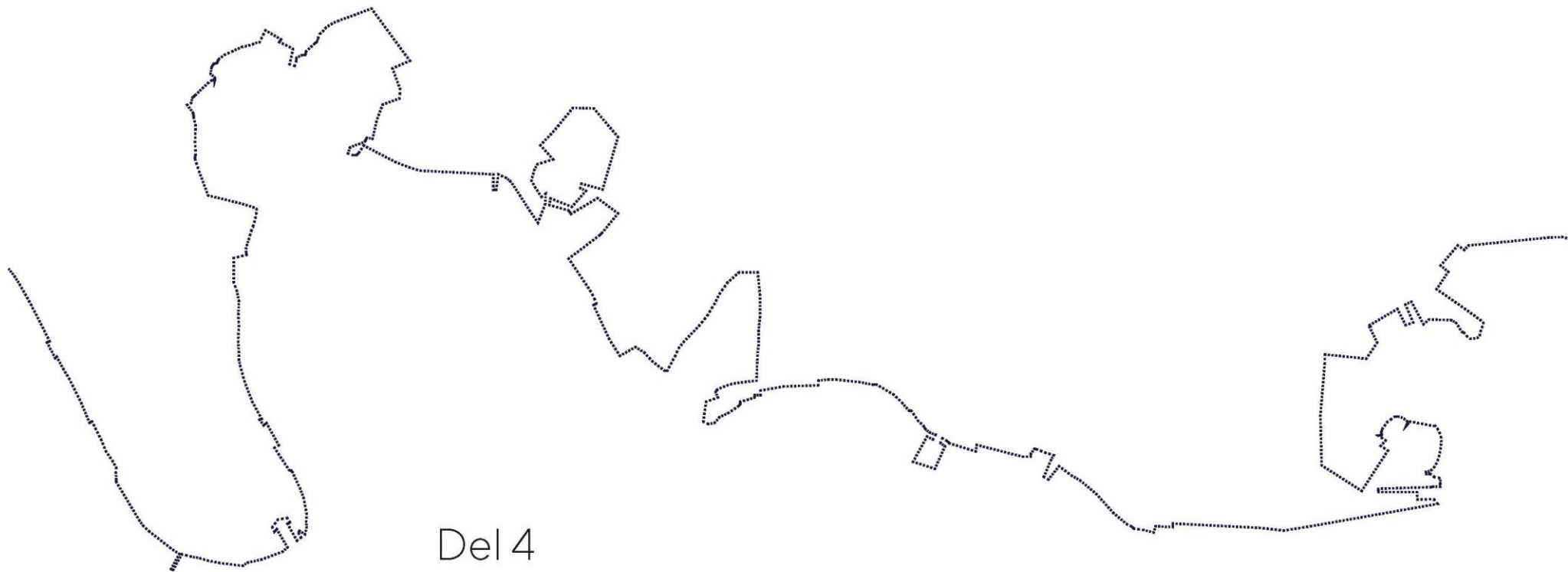
Byrom kultur

Byrom turisme

Byrom bolig

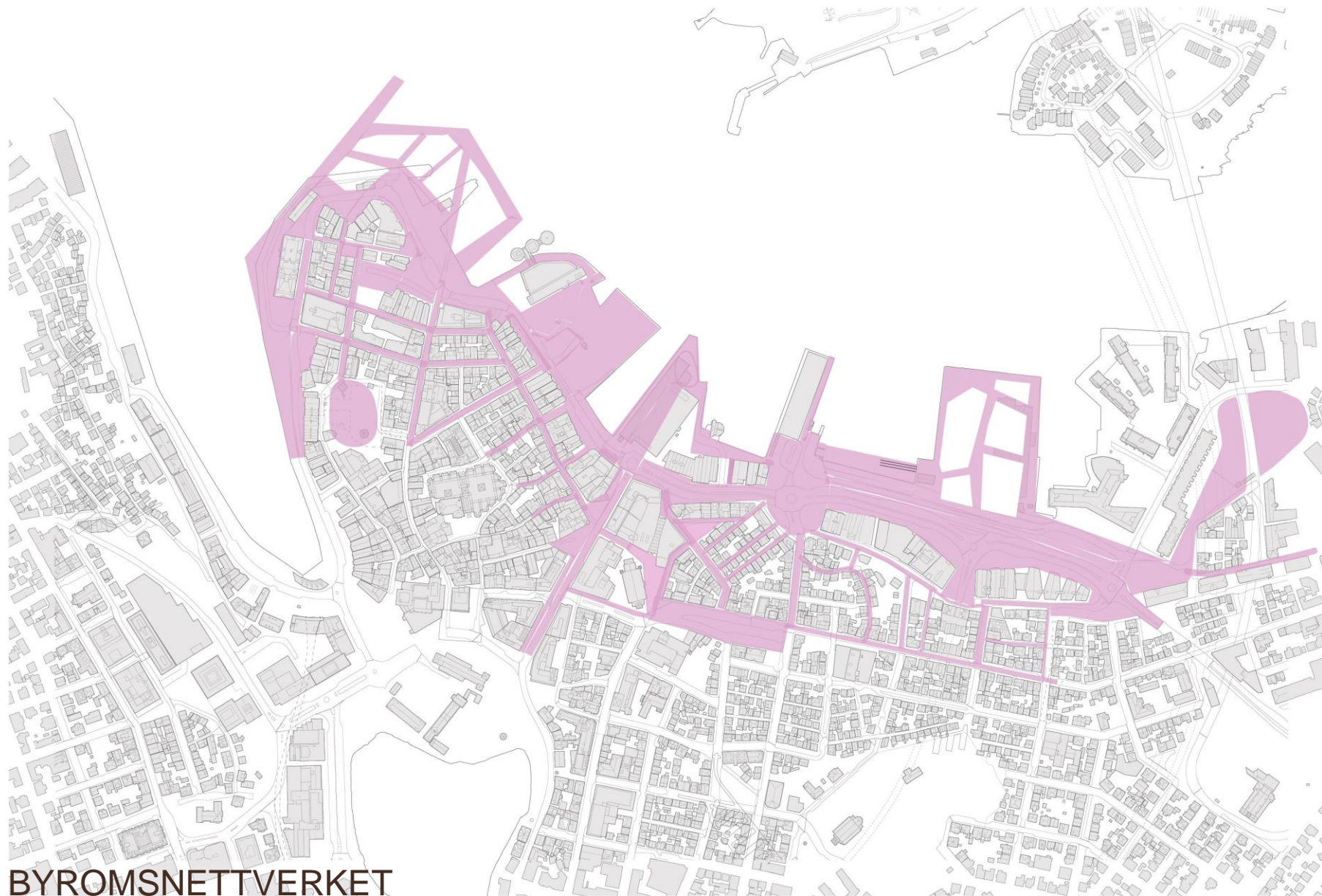

Del 4 ANBEFALINGER

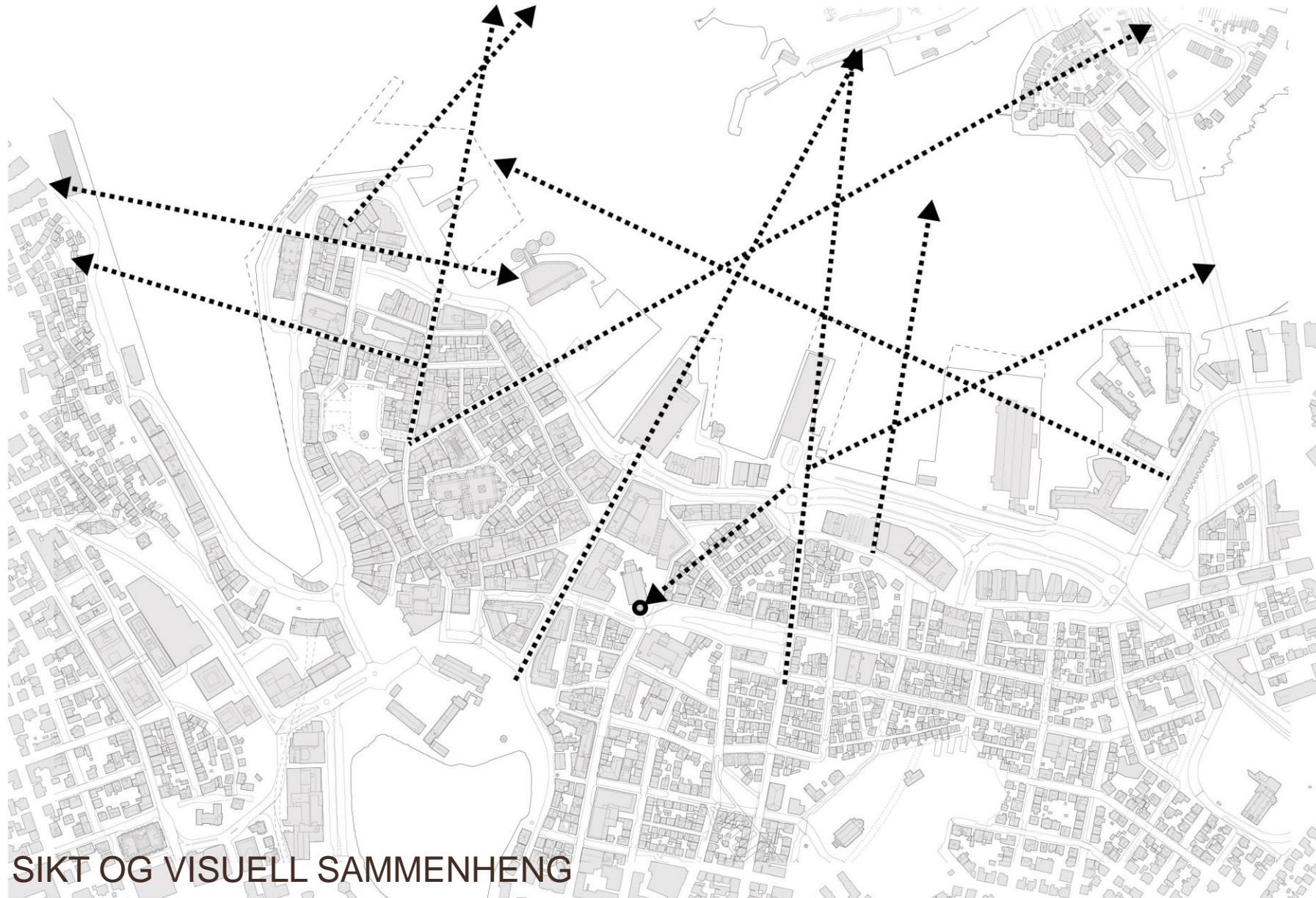
Anbefalingskartene vil vise viktige elementer fra analysetemaene, som er faglige anbefalinger. Disse er løftet inn i planprogrammet og må vurderes og svares ut ifm. utarbeidelsen av detaljreguleringsplanene.

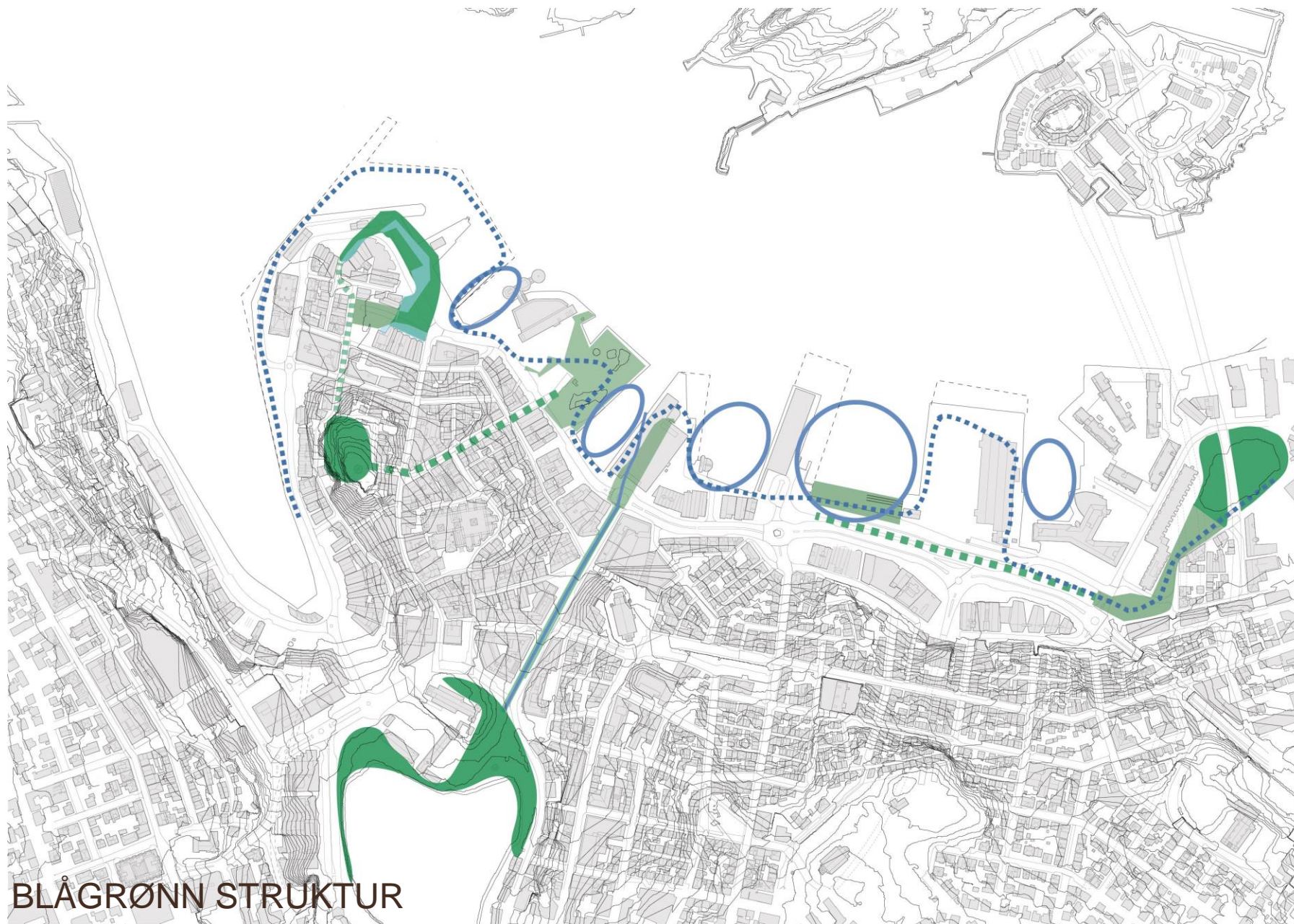
Stedsanalyse
Holmen og Østre havn

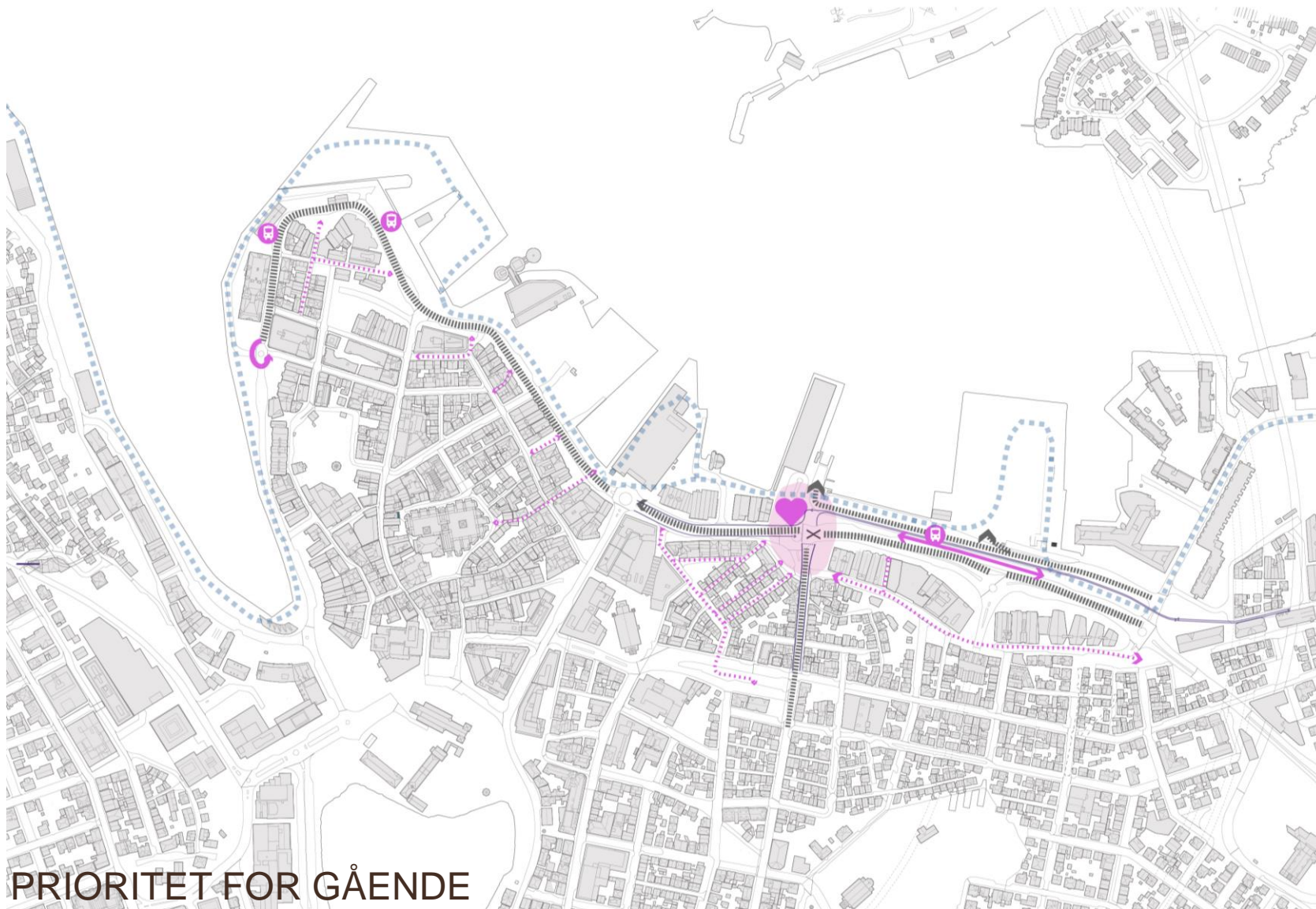

BYROMSNETTVERKET

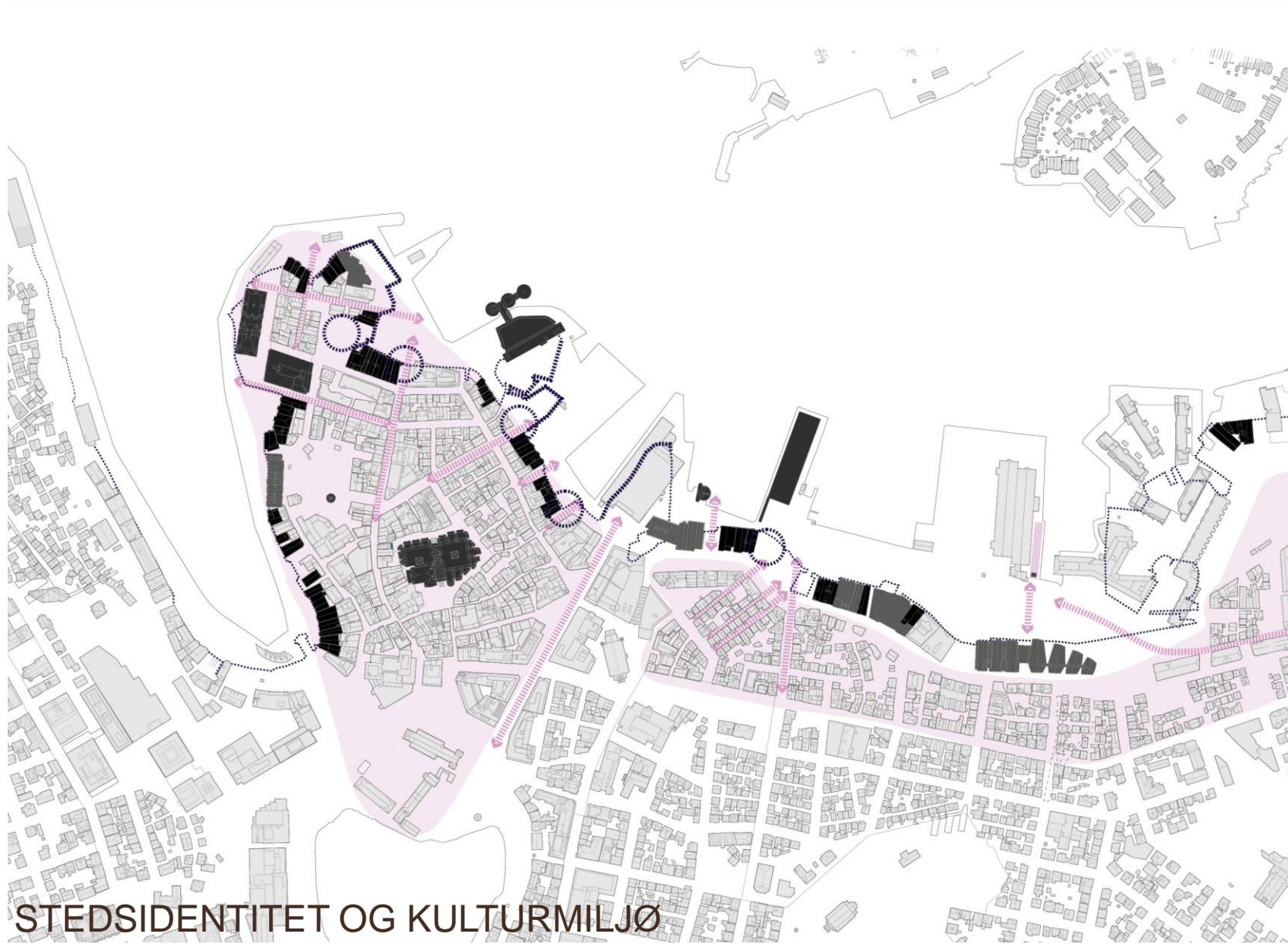

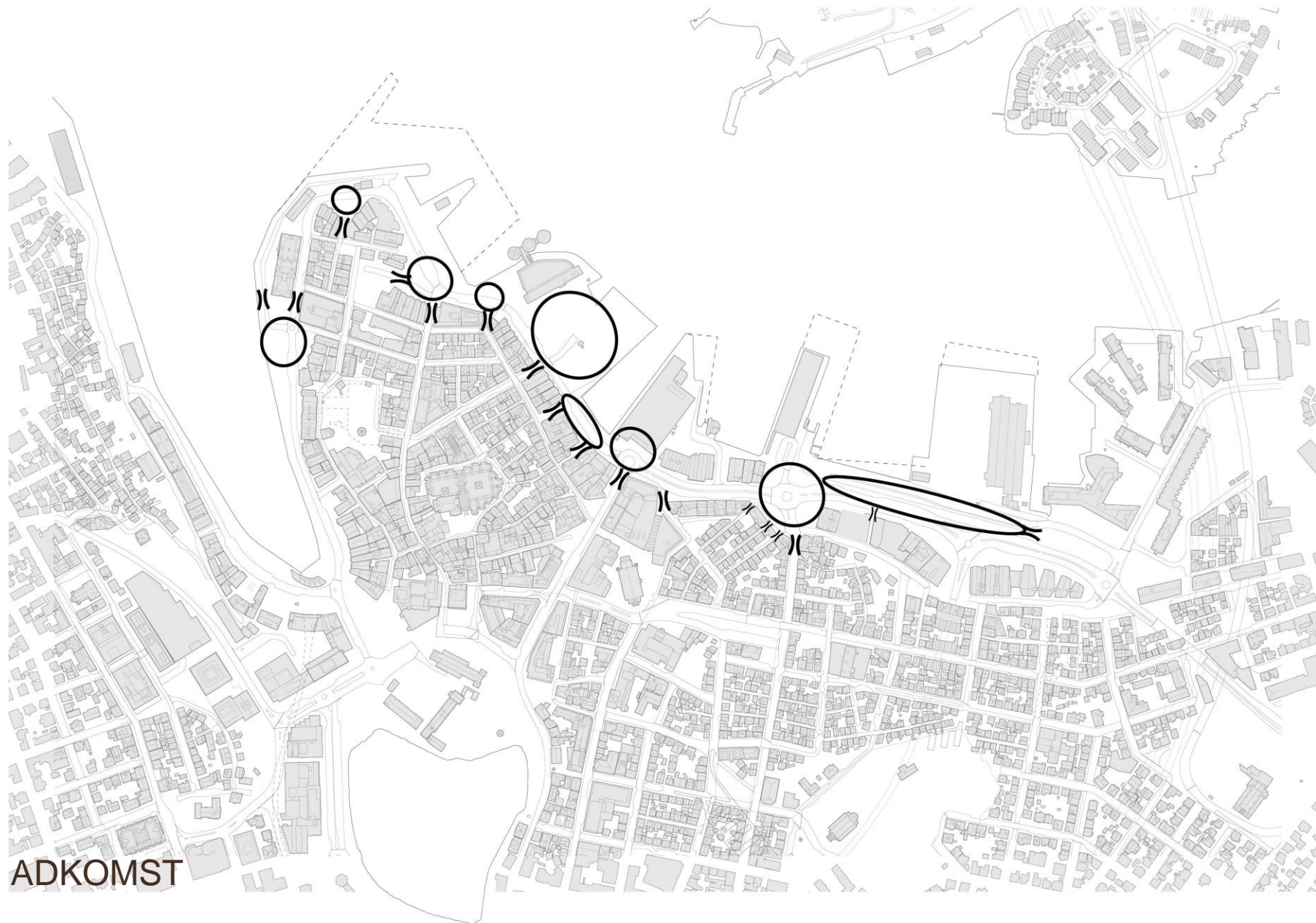
BLÅGRØNN STRUKTUR

PRIORITET FOR GÅENDE

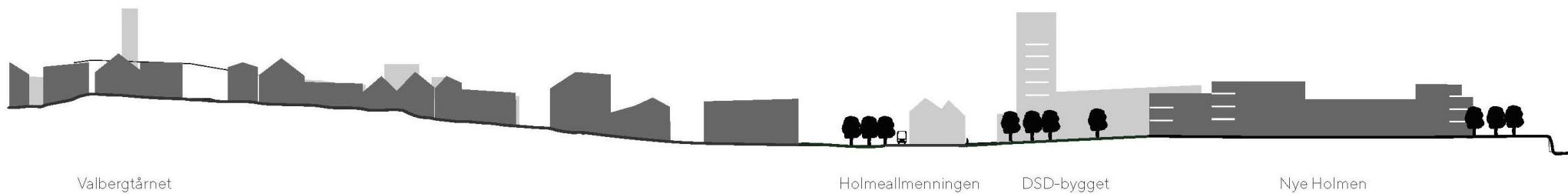
STEDSIDENTITET OG KULTURMILJØ

ADKOMST

BYFORM

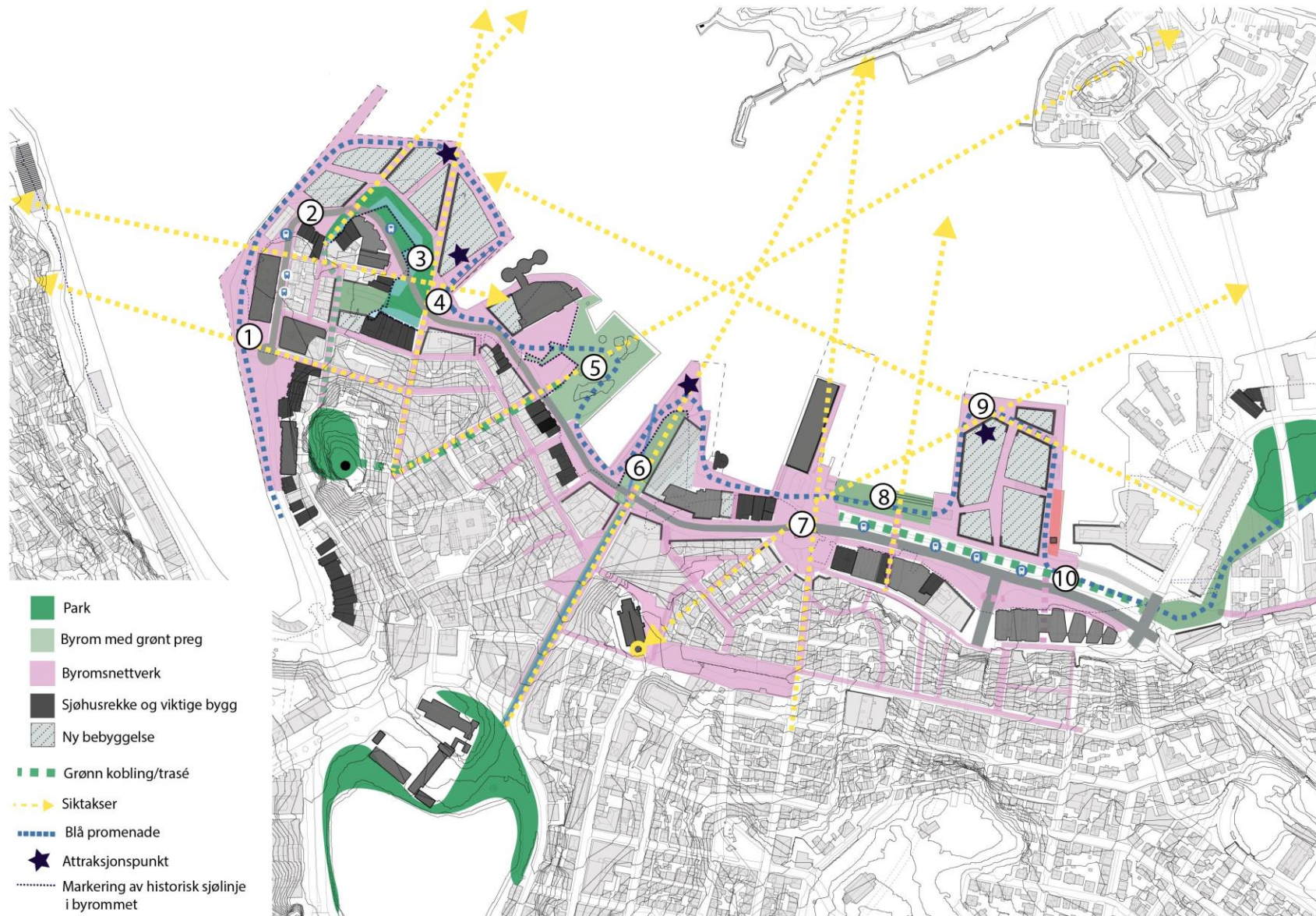
Prinsippsnitt Kirkegata-Nye Holmen

Prinsippsnitt Nedre Blåsenborg-Bekhuskaien

BYFORM

ill: Trodahl Arkitekter

Strategisk planprogram for Holmen og Østre havn

- Bakgrunn for strategisk planprogram
- Innhold i strategisk planprogram - høringsutkast
- Erfaringer med bruk av stedsanalyse i arbeidet med strategisk planprogram

Strategisk
planprogram

Holmen og
Østre havn

Versjon 19.08.2021

Bakgrunn for strategisk planprogram Holmen og Østre Havn

Kommunedelplan for Stavanger sentrum

- Sentrumsplanen gir rammer og avklaringer:
  - Avklaringer om transformasjonsområder.
  - Utfyllinger.
  - Havnevirksomheter.
- Sentrumsplanen har gitt grunnlag for å gå videre med planlegging og utvikling av dette området.
- Bestemmelse §1.1 forutsetter felles planprogram avklaring om helhetsgrep før detaljregulering av delfelt

Engasjement og ressurser til å drive frem utviklingen

Stavanger
kommune

Hovedinnhold i planprogrammet

Formål med strategisk planprogram

- Videreføring av sentrumsplanen:
  - Aktivisere området med inntil 115.000 m² nye arbeidsplasser, sentrumsfunksjoner og boliger.
  - Legge til rette for et attraktivt sentrumsmiljø som samspiller på en god måte med havnevirksomheten.
  - Tilrettelegging av bygater, nye byrom, grønne forbindelser og kvalitetskriterier som skal legges til grunn ved ny bebyggelse.

Dette gjør vi gjennom:

- Å lage en helhetlig strategi for utvikling av området før detaljreguleringer på delområder igangsettes
- En strategi i stedet for områdeplan men med samme intensjon – sikre helhetsgrep.
- Et nytt verktøy, uten juridisk virkning.

Hovedinnhold – kort oppsummert

- **Utviklingsstrategi for området som helhet**

- Hovedgrep som skal sikre sammenhenger:
  - flom og flomvern,
  - transport og mobilitet
  - byform og byrom

- **Utviklingsstrategi for delområder**

- Anbefalte plangrep i delområder - Holmen, Bekhuskaien, Fiskepiren og andre delområder
- Vurdering av alternativer / presentere alternativer

- **Gjennomføringsstrategi**

- Hvordan utviklingsstrategiene skal gjennomføres

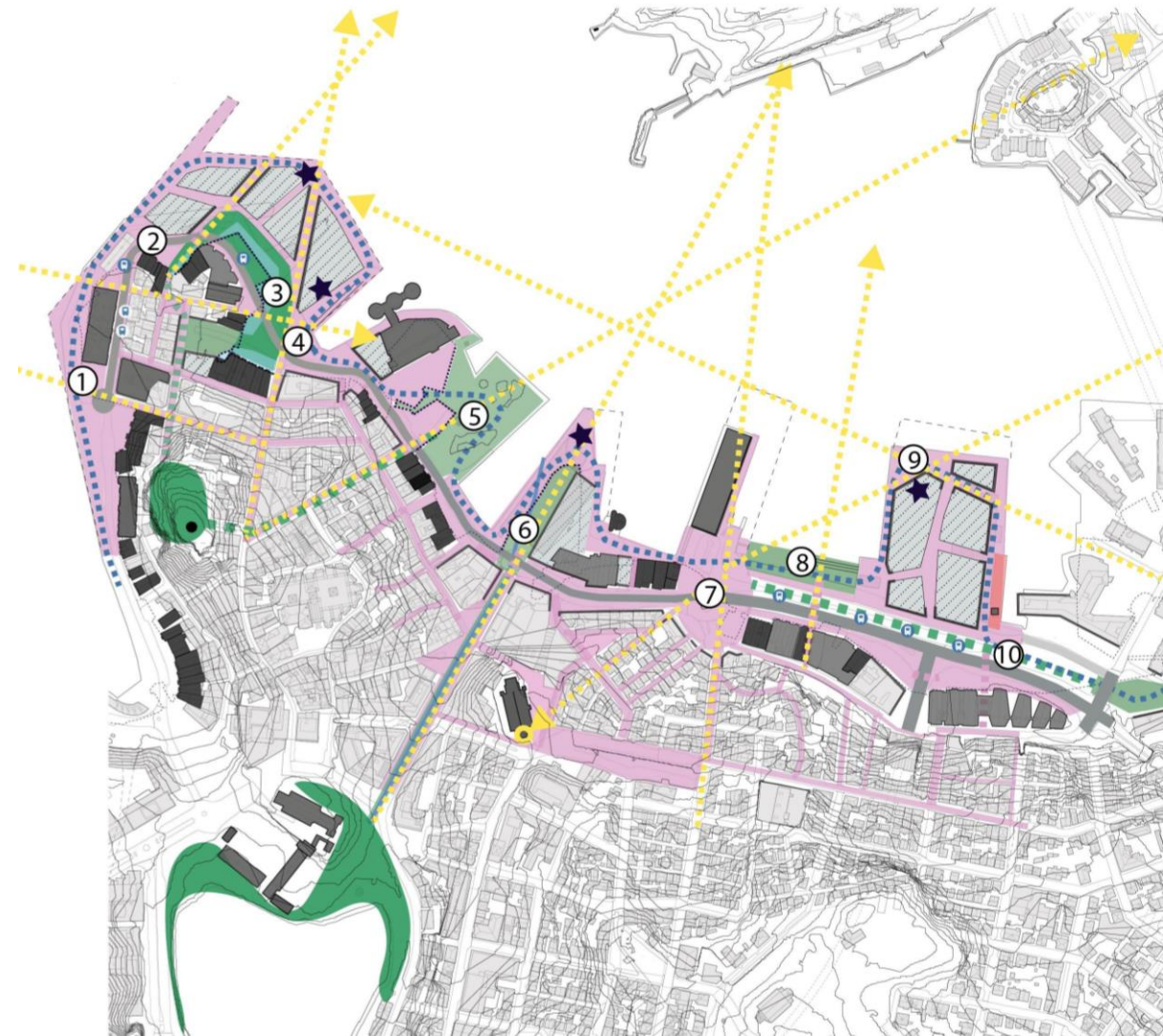
- **Gjenstående krav til utredning og prosess i påfølgende detaljreguleringsplaner**

- Krav til utredninger på neste plannivå
- Krav til medvirkning

Hovedgrep byrom

- Mer detaljert og sammenhengende byromsnettverk,
- Blågrønnstruktur
- Kantsoner bidrar til økt byliv

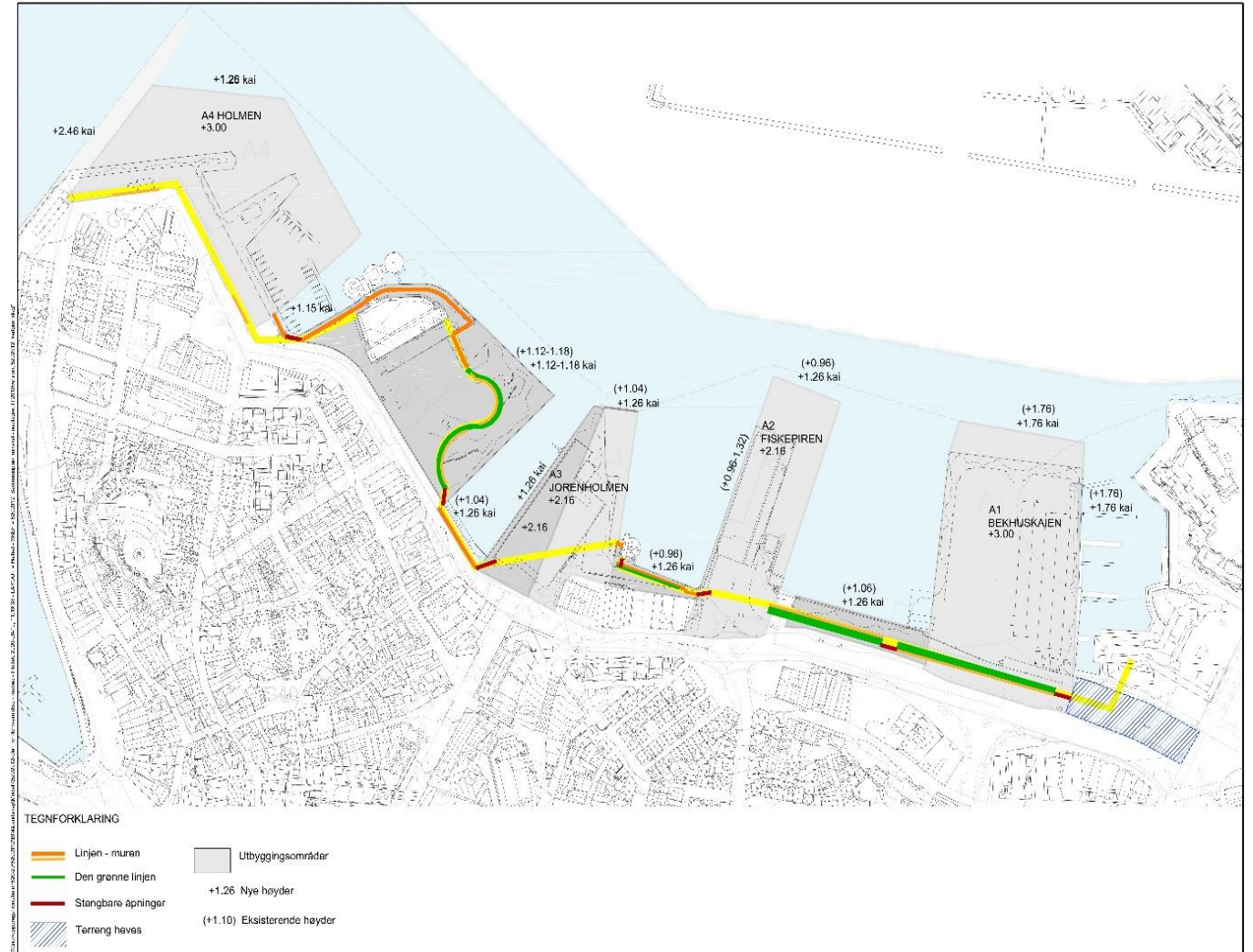

Hovedgrep byform

- Visuelle forbindelser: siktlinjer, forbindelser og kvartalsstrukturer videreføres
- Bebyggelsesstruktur og volumer
  - Tilpasning nærliggende bebyggelse og menneskelig skala og byrommets proporsjoner
  - Planprogrammet har krav om at det utarbeides et alternativ med byggehøyder som ivaretar bylandskapetets karakteristiske trekk jf. sentrumsplanens kvalitetskrav om tilpasning til bebyggelsesstruktur.
- Variert arealbruk og funksjoner: anbefalt med variert program mot offentlige byrom som bidrar til økt byliv og kvalitet, også på kveldstid.
- Fasader: menneskelig skala, aktive første etasjer, ikke parkeringsanlegg eller bod.
- Kulturminner og stedsidentitet: eksisterende kvaliteter bevares, sjøhusrekkene.
- Krav til plan- og designkonkurransen for Holmen
  - Forutsetter minst ett alternativ med 3-4 etasjer
  - Forutsetter et alternativ med Holmenparken.

Hovedgrep flomvern

- Spuntvegg
- Tilpasning i terreng
- Todelt flomvernprosjekt
- Hensyn til havnevirksomheter

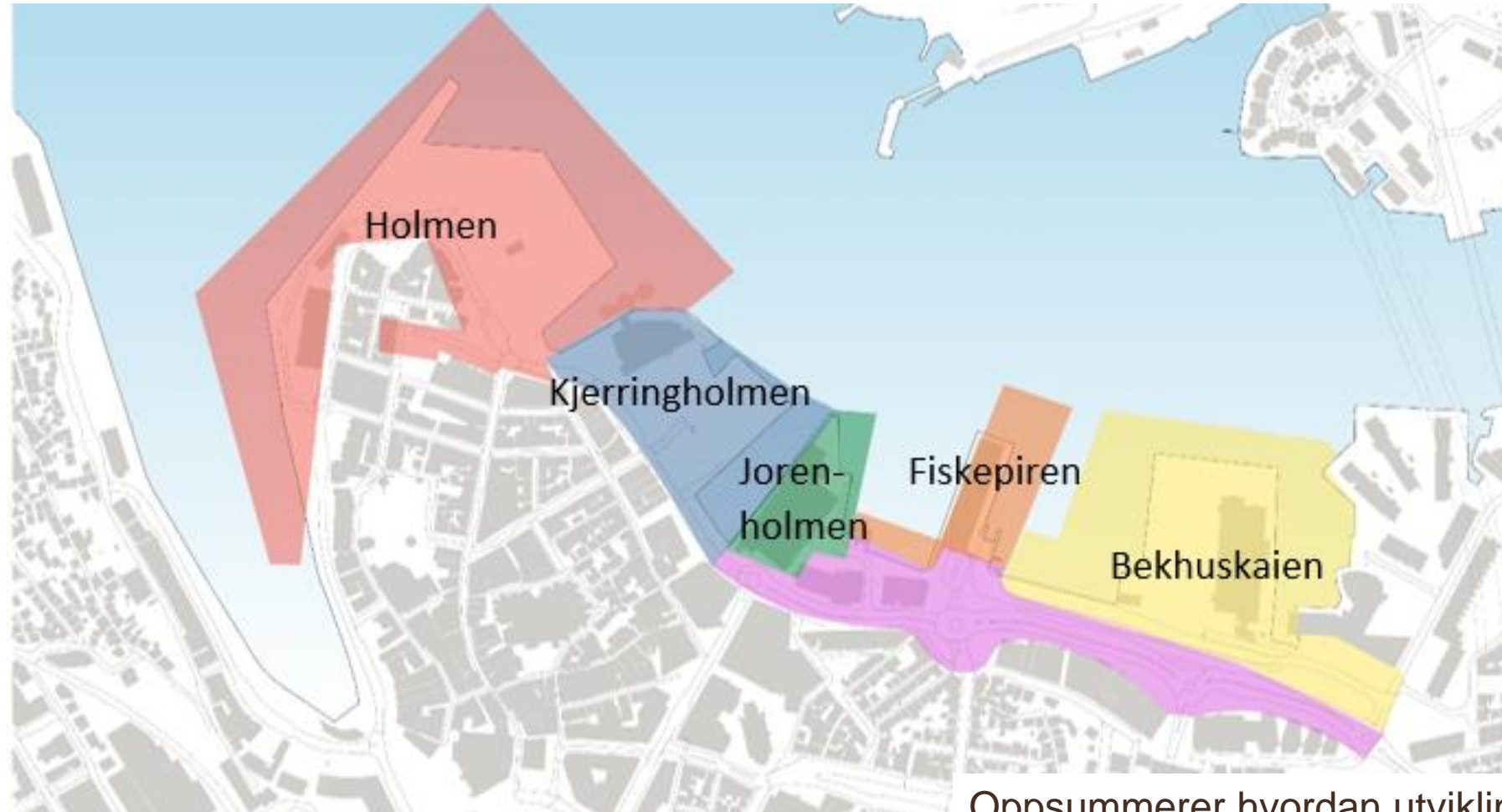
Hovedgrep transport og mobilitet

- Mobilitetspunkt Fiskepiren
  - Videre utvikling av mobilitetspunkt med mobilitetshjerte.
- Tilrettelegging for gående, syklende, kollektivtransport
  - Anbefalinger for utforming av kryss
  - Anbefalinger for utforming av gater
- Vendepunkt og holdeplass på Holmen
  - Anbefaler alternativer (tollplassen / Holmen)
- Parkering og adkomst for bil og sykkel
  - P-Jorenholmen opprettholdes som bilparkering foreløpig.
  -

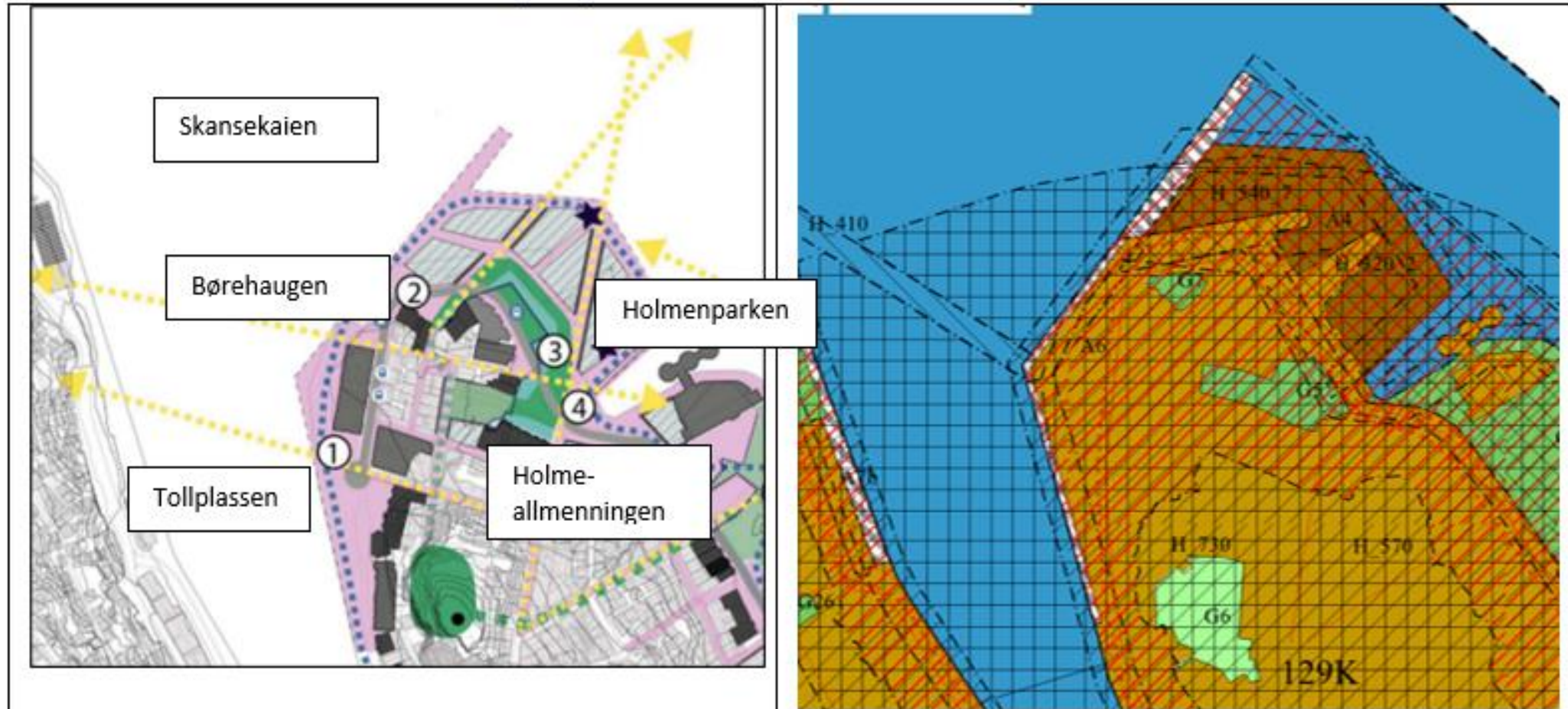

Utviklingsstrategi for delområder

Oppsummerer hvordan utviklingsstrategi vil virke pr delområde

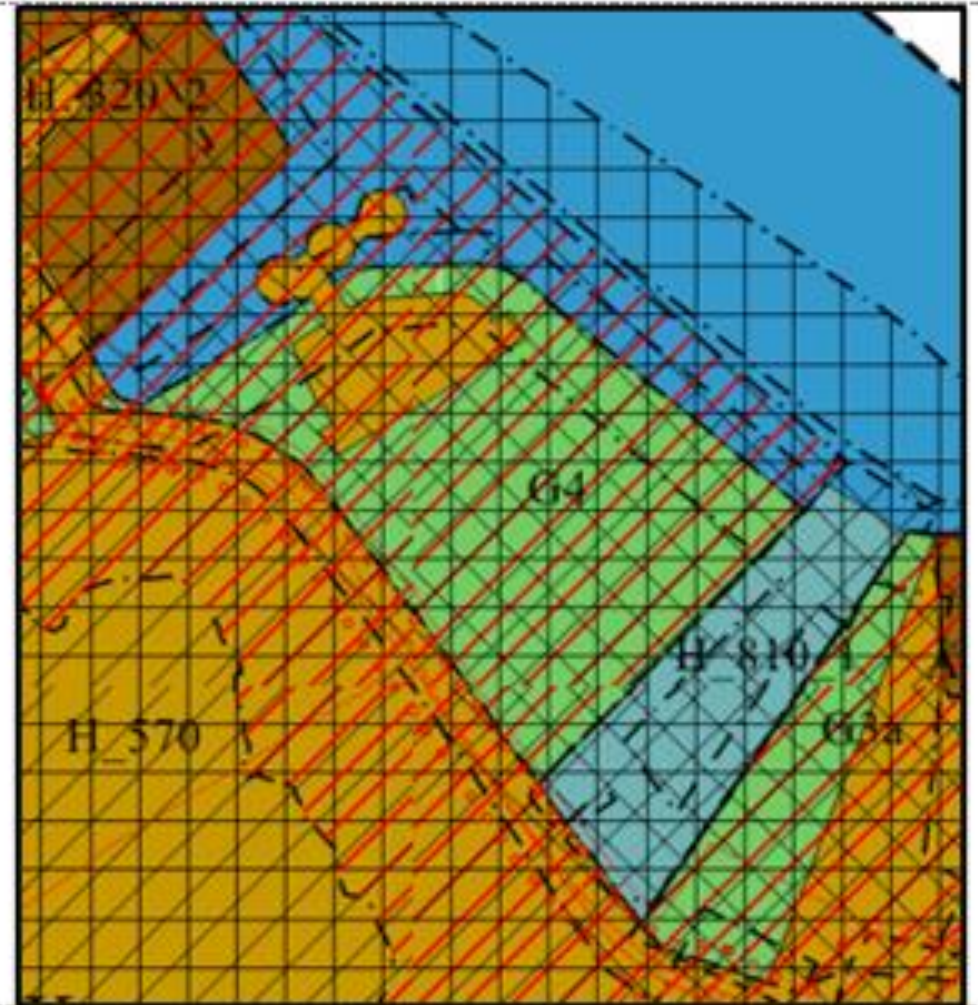
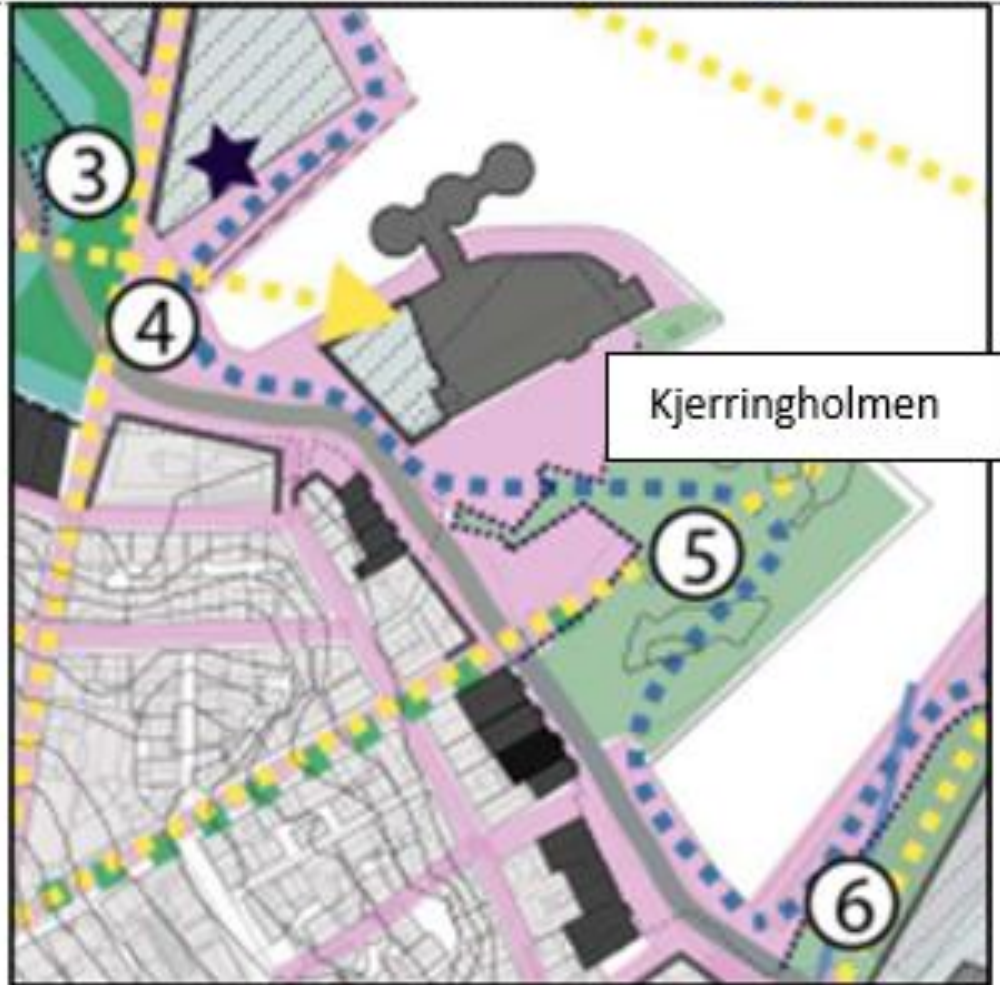
Hovedgrep Holmen

Hovedgrop Holmen

Hovedgrep Kjerringholmen

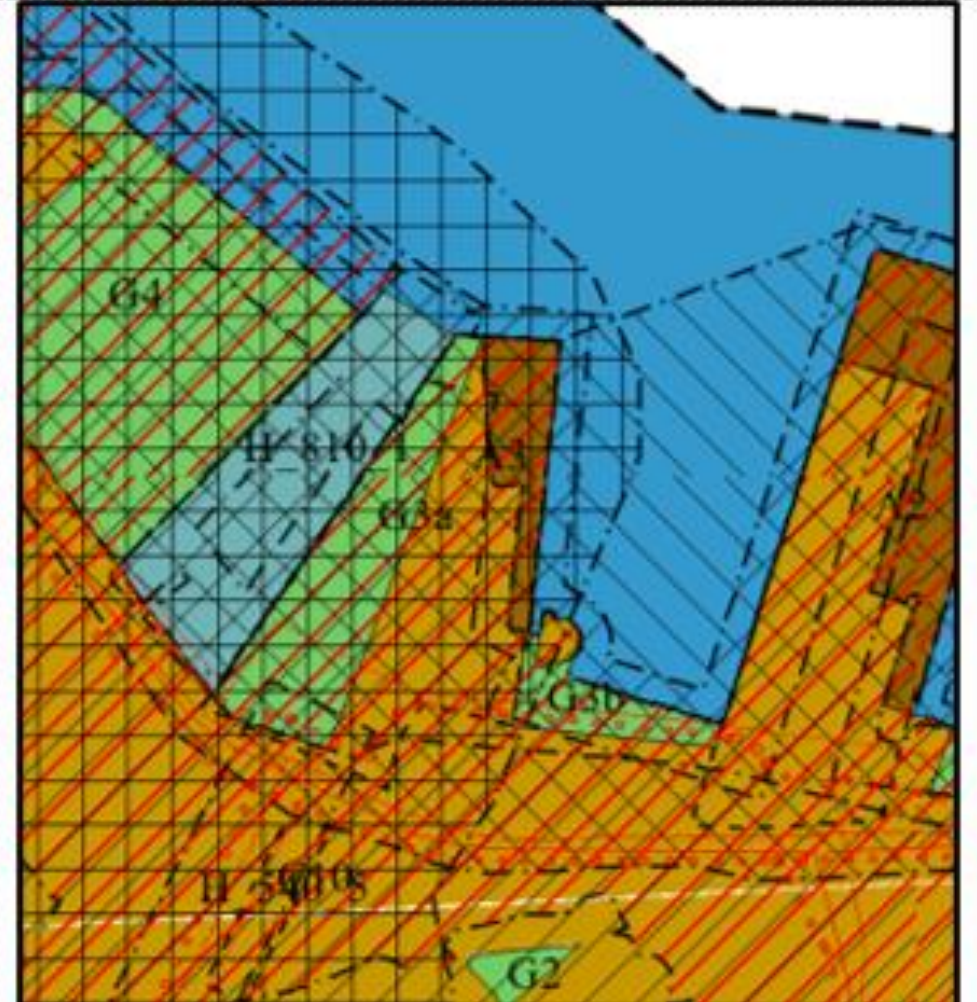

Hovedgrep Kjerringholmen

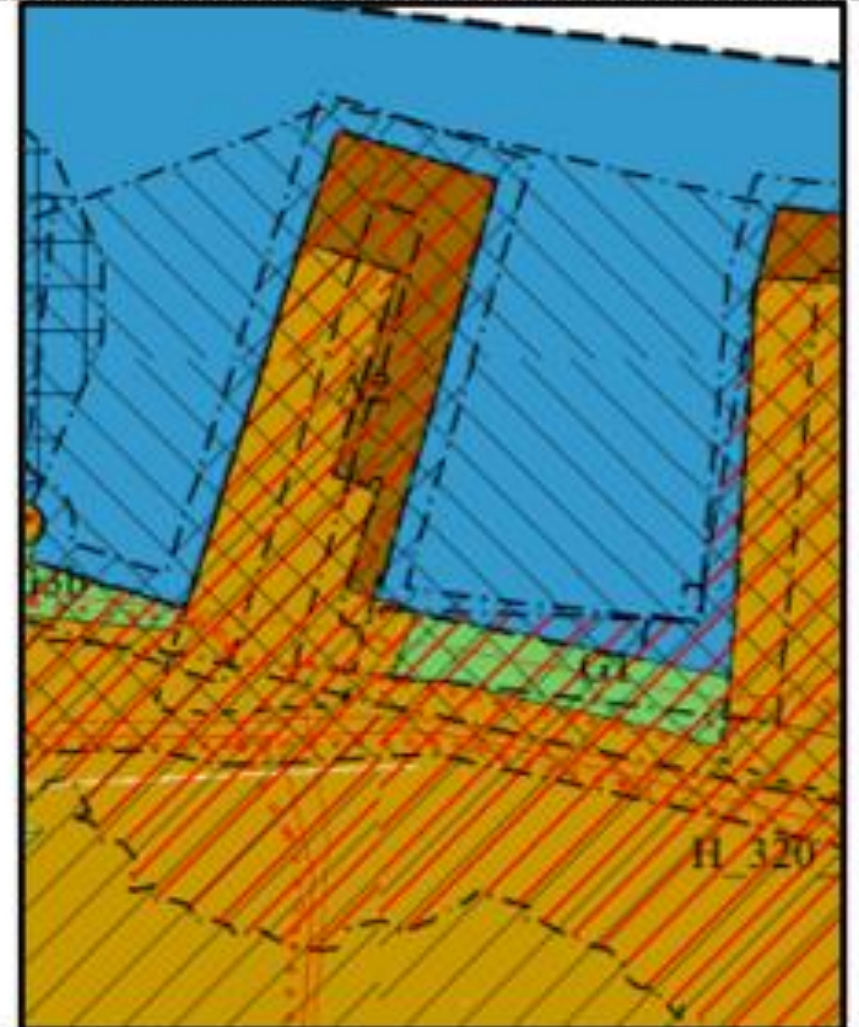
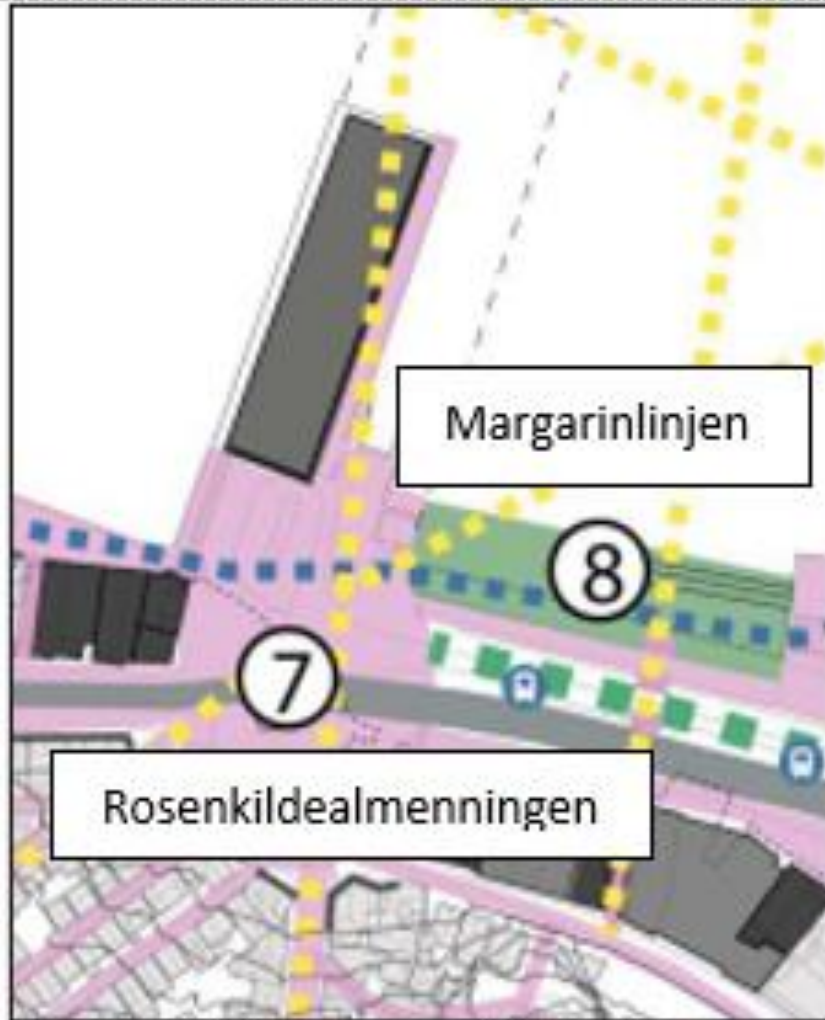
Hovedgrep Jorenholmen

Hovedgrep Jorenholmen

Hovedgrep Fiskepiren

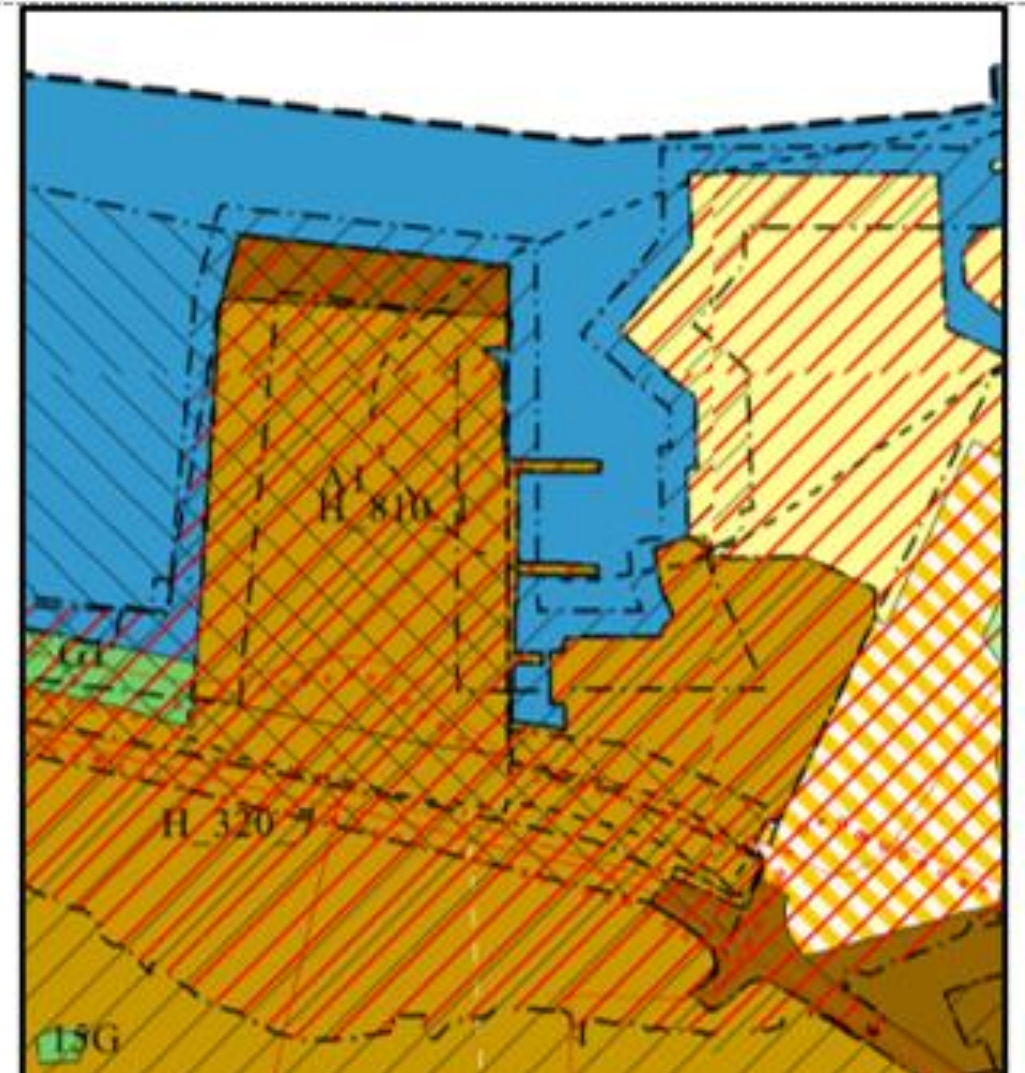
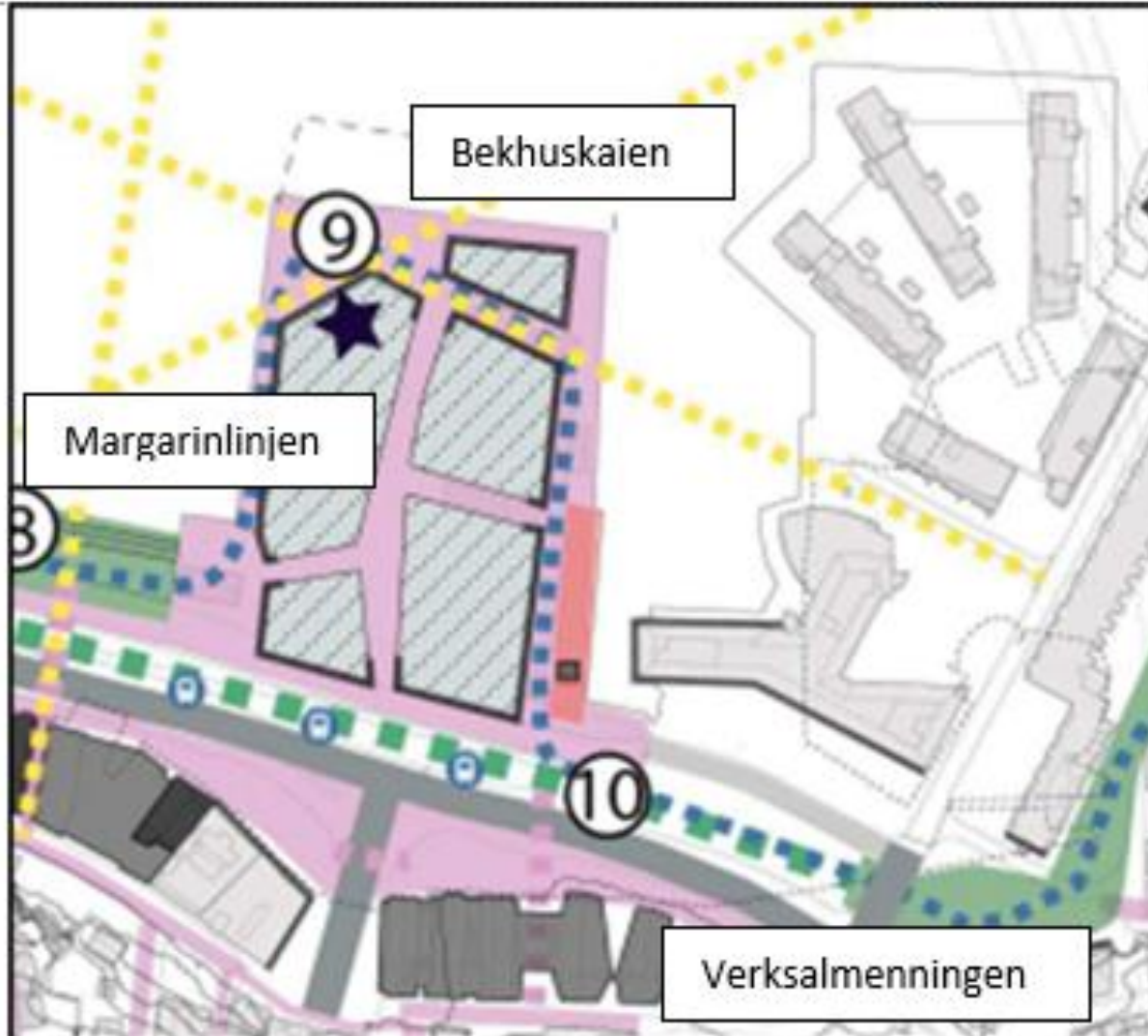

Hovedgrep Fiskepiren

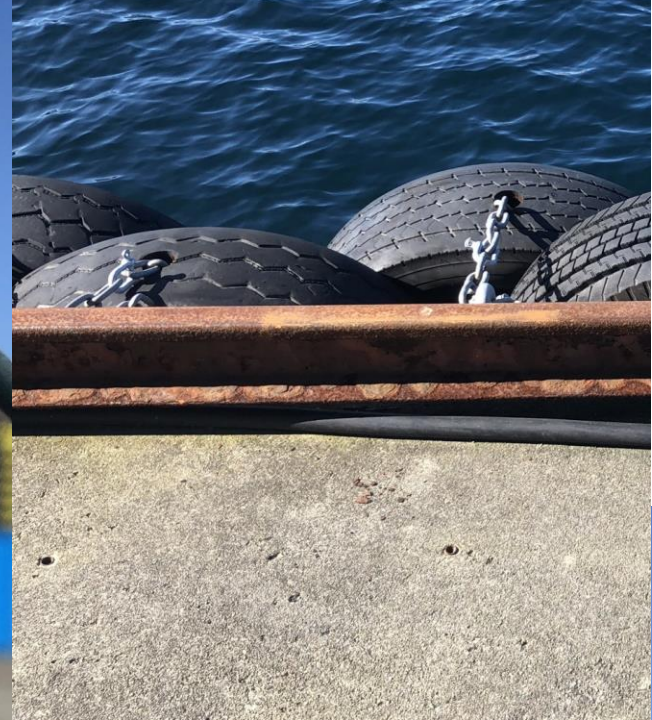

Bekhuskaien

Hovedgrep Bekhuskaien

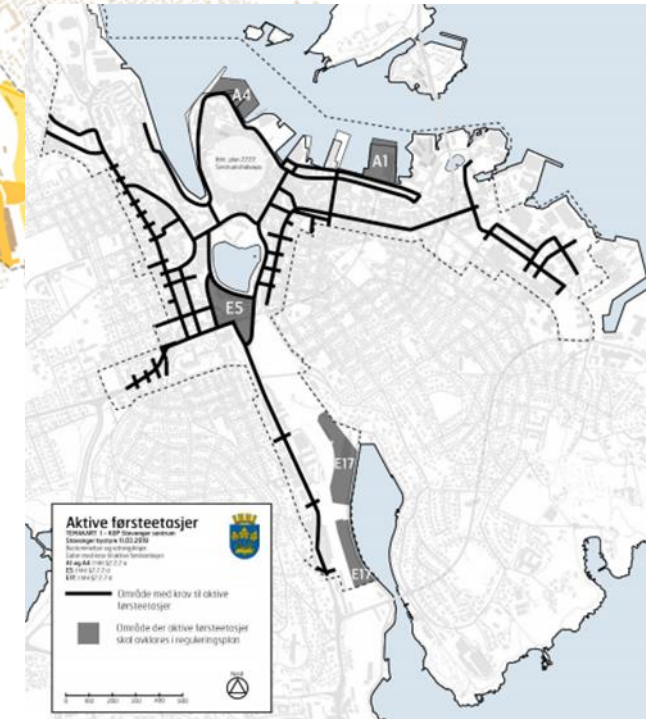
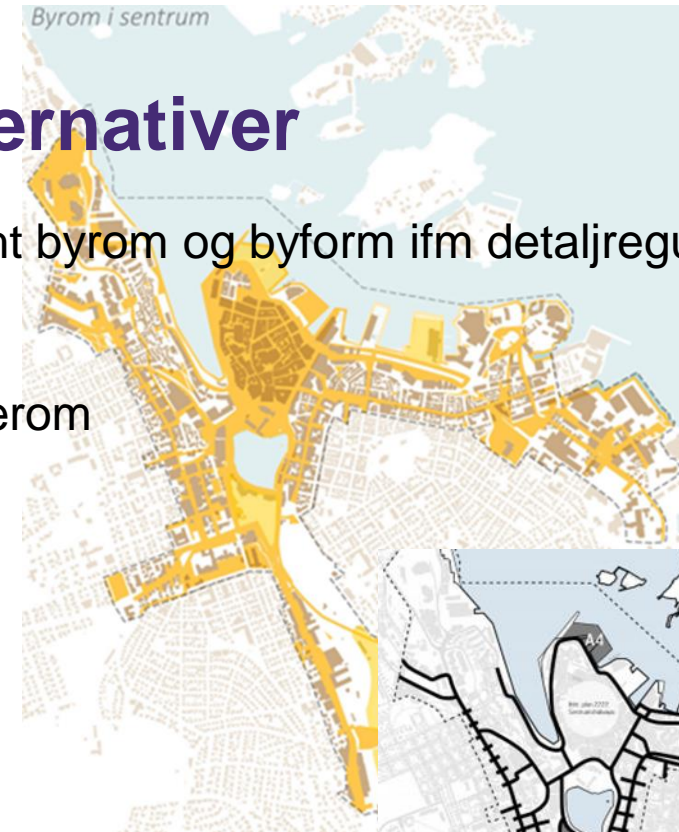
Erfaringer med bruk av stedsanalyse

NYTTIG VERKTØY FORDI.....

Analysen gir innspill om relevante alternativer

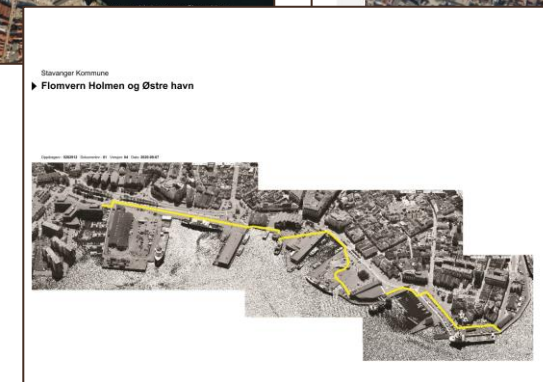
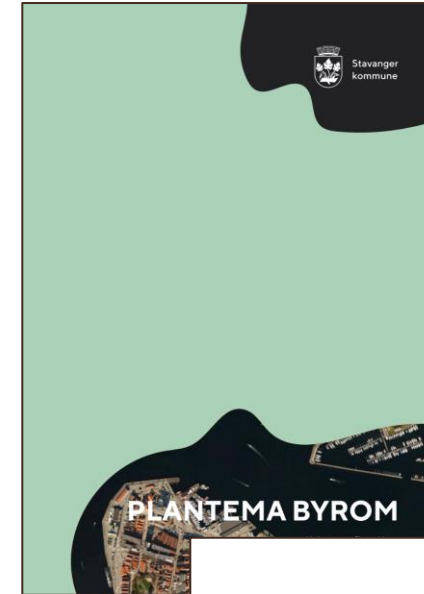
Analysen på alternativer som bør utredes for å sikre kvalitet mht byrom og byform ifm detaljregulering. Følgende alternativer er spilt inn til planprogrammet:

- Holmen / Holmenparken – alternativsvurdering knyttet til uterom
- Holmen - alternativsvurdering knyttet til byggehøyder
- Bekhuskaien – alternativsvurdering knyttet til byggehøyder
- Lokalisering av vendepunkt og terminal for buss
- Utforming av flomvernløsninger

Inneholder systematisert kunnskap om stedskvaliteter - sammen med andre "tunge rapporter"

- **Stedsanalyse for Holmen og Østre havn, sammen med:**
- Flomvern utredning
- Transportutredninger
  - Generell utredning
  - P-hus Jorrenholmen og adkomstforhold
  - Utredning om mobilitetspunkt
- Utredninger SRH/SUKV om gjennomførbarhet-
- Behovsanalyser for havnedrift
  - Analyse MAD – arkitekter
  - Analyse Margarinlinjen
- Bakgrunnsinformasjon om arkeologi, og grunnforhold
- Innspill ifm om oppstart av planarbeid

Vil fungere som et felles kunnskapsgrunnlag i videre planprosesser

- Alle detaljreguleringsplaner i området vil jobbe videre med områdeutvikling ut i fra den samme kunnskapen om kvaliteter og utfordringer
- Stedsanalysen har dokumentert viktige funn på et overordnet nivå

Anbefalingskartet gir en god kobling til planarbeid

- Beskriver hvilke plantema som bør fastsettes nå (av hensyn til helhetsgrep)
- hvilke tema man må være obs på og utforske nærmere på neste plannivå.

Kort oppsummert

<https://youtu.be/KCNtauVRUXs>

Stavanger
kommune

Strategisk planprogram

Holmen og
Østre havn

Versjon 19.08.2021

SPØRSMÅL?

Høringsfrist: 29 November 2021

Innspill til høringen mottas gjerne!

postmottak.bos@stavanger.kommune.no

Simon Tamminga

+4751507873

simon.tamminga@stavanger.kommune.no

Stavanger
kommune